

"לכל המיצרים יכולנו וגברנו
מכל המיצרים יצאנו עם איתן
עברנו את תש"ח, גם את סיני עברנו
אנחנו נעבור במיצרי טיראן...!"

במתיחות ששררה בארץ לפני מלחמת ששת הימים, כשהמדינה הקטנה והצעירה בת ה-19 עמדה להילחם על חייה, היווה שיר עליז זה יותר מקריאת עידוד. החיילים בחזית שרו: "נאצר מחכה לרבין... שיחכה ולא יזוז, כי נבוא מאה אחוז" ושלחו דרישות שלום לעורף הדואג: "שמרי על המורל, שמרי על הגחלת, שמרי עליך ושמרי לי אמונים..." תקופת המתנה ארוכה ומאיימת, הסתיימה לבסוף בניצחון בזק בן שישה ימים. "היינו כחולמים" מול חלקי המולדת ונחלת האבות שהיו פתאום שלנו: העיר העתיקה, הכותל המערבי, מערת המכפלה וקבר רחל וכמובן, גוש עציון.

יובל שנים חלף מאז. מרבית השטחים שנכבשו אז עודם בידינו, אך הבעיות לא חלפו וסכסוך הדמים על ארץ ישראל עדיין לא נפתר. הויכוח על "מדינה אחת גדולה מן הים עד הירדן" למול "שתי מדינות לשני העמים" אינו יורד מסדר היום. "סליחה שניצחנו" כתב בהומור הסטיריקן אפרים קישון אחרי מלחמת ששת הימים ועם השנים יש הסבורים, שאכן, מחיר הניצחון היה גבוה מידי.

אבל היום, יובל שנים לאחר המלחמה, ישראל היא מעצמה במזרח התיכון: בטכנולוגיה, בחקלאות, בכלכלה ובביטחון. אוכלוסיית המדינה גדלה והולכת, ומרבית הישראלים מביעים שביעות רצון מהחיים פה. אז מותר היום לברך ולשמח, להניף דגלים בגאון, לזכור את העבר ולהביט בתקווה לעתיד. יום ירושלים שמח!

כחודש חלף מיום פטירתו של חברנו יעקב - וילי כהן, ממייסדי ניר עציון וממובילי דרכה. וילי, אוד מוצל מאש, עבר תלאות רבות בשואה ואיבד בה בני משפחה קרובים. אך גם מחלת השחפת שבה חלה ובעטייה נאלץ להישאר על אדמת הניכר תקופה ממושכת, לא שינתה את החלטתו לעלות לישראל ולהיות בה חלוץ. כחבר בגרעין "אחדות" הגיע וילי לניר עציון בימי הקמתה ונרתם בכל מאודו לבנייתה ולשגשוגה. אדם חרוץ ומסור ומעמודי התווך בכל מקום בו עבד: בבית המרגוע, כחלק מצוות ההקמה של מפעל הארוחות ושנים האחרונות כנהג בריאות.

וילי היה חבר בוועדות המשק ובמזכירות וככזה שותף להחלטות ולהכרעות כבדות משקל. הוא ידע לעמוד על העקרונות החשובים לו ולהתווכח עליהם, כמו ראייה בהחלטה לא לעבוד ביום שישי טעות. אך תמיד האיר חיוך את פניו ומעולם לא עזב אותו חוש ההומור שלו. איש נעים ולבבי וחביב על הבריות היה. ביחד עם חברתנו דבורה תבדל"א הקים משפחה יפה וראה נחת בשני ילדיו שבנו ביתם במשק, בנכדיו ובניניו. יהי זכרו ברוך!

נ'רה ופס'י
מערכת "בניר"

יעקב זאב (וילי) כהן ז"ל

נפטר

כ"ו בניסן תשע"ז

הספד ליעקב זאב כהן (וילי) ז"ל, כ"ז ניסן תשע"ז

הרב רונן לוביץ

אנו מלווים אותך, חברינו היקר יעקב כהן (וילי), למנוחת עולמים ביום כ"ז בניסן, הוא יום השואה. דומני שאין ולא יכול היה להיות יום סמלי ומתאים מהיום הזה לספוד לך, חבר, וללוותך לתחנתך האחרונה עלי אדמות. שכן אתה ידעת את מוראות השואה על בשרך במלוא עוזם ובשיא חריפותם.

וילי נולד בשנת 1924 בכפר זאלא לאווא, כפר קטן במערב הונגריה, בן שלישי במשפחה בת 11 נפשות. משפחה דלת אמצעים בכפר שאין בו לא חשמל, לא מים זורמים ולא ביוב, כפר שכל היהודים בו היו נאולוגים, ומשפחתו של וילי הייתה המשפחה האורתודוקסית היחידה. בגיל 11 עזב וילי את הבית ונשלח לכפר אחר, סומבוטהי, כדי ללמוד בתלמוד תורה, ובגיל 15 החל ללמוד סנדלרות ולעבוד כסנדלר, כאשר את ממשכורתו שלח כסף להוריו לפרנסת המשפחה.

ב-19 במרץ 1944 נכנסו הגרמנים להונגריה, ווילי נלקח למחנה עבודה, עבר סבל רב, ופציעה קשה, וכשהגיע השחרור מדכאו, אושפז כמו 80% מיהודי המחנה לבית חולים, שם כנראה נדבק בשחפת. מהוריו ותשעת אחיו נותרו רק שתי אחיות, והן נישאו ומאוחר יותר היגרו לקנדה. וילי לעומת זאת שם פעמים למחנה של הג'וינט, והצטרף לגרעין 'אחדות' על מנת לעלות לישראל. במחנה זה פגש וילי את חברו טיבי שחר ז"ל, שנפטר בדיוק לפני שנה, יומיים לפני פטירתו של וילי, ועתיד היה להיות גיסו וחברו הטוב. ברם, גם בשלב זה לא קלה היתה דרכו של וילי לארץ ישראל. במחנה התברר שהוא חולה בשחפת, וכך נאלץ להישאר שלוש שנים באשפוז בבית החולים של אונר"א על אדמת גרמניה, עד שזכה לעלות לארץ ישראל.

חברינו היקר יעקב כהן (וילי) השיב את נשמתו הטהורה לבוראו בשבת קודש פרשת "שמיני", בה העלינו על נס את דמותו של אהרון הכהן, שחוה אסון אישי כבד ביותר כאשר שני בניו נדב ואביהו נשרפו באש ביום הראשון לעבודה במשכן. את תגובת אהרון מתארת התורה בשתי מילים: "וידום אהרון". הוא גילה תעצומות נפש אדירות של מאמין גדול, המקבל עליו את הדין, רואה אסונו ושותק וממשיך בעבודת הקודש שלו. חז"ל אומרים על כך: שאהרן קיים את דברי דוד בתהילים: "דום לה' והתחולל לו" - אע"פ שמפיל לך חללים חללים את שתוק" (זבחים קטז, ב).

יעקב כהן, מצאצאיו של אהרון הכהן, הלך בדרכו של אהרון, וגילה גבורת נפש גדולה, כאשר למרות החללים חללים שנהרגו בידי הצוררים מעמו ומבני משפחתו, ואחרי כל הצרות והתלאות שעבר, עלה לארץ כדי להירתם ולתרום את כוחותיו לבנין עם ישראל בארץ ישראל.

השריפה אשר שרפו הצוררים בשנים ת"ש-תש"ה בעם ישראל, הציבה בפני הניצולים דרישה כפולה: לבכות את השריפה ולזכור אותה לנצח, ויחד עם זאת לחזור לחיים ולפעול למען תחיית האומה בארצה. חברינו וילי, אוד מוצל מאש, נענה לשתי הקריאות, ועמד באתגרים הללו במלואם: להתמיד בבכייה על מה שעבר על עם ישראל, ולהמשיך בבניה למען עתידו של עם ישראל.

הוא עלה לארץ, והצטרף לחבריו משכבר בגרעין 'אחדות', שאישו את קיבוץ בארות יצחק סמוך לעזה, שעמד בחורבנו, אחרי שנהרס בידי המצרים בקרבות תש"ח.

כשהגרעין התפזר בחר וילי להמשיך בעבודה חלוצית של בניין הארץ והצטרף למקימי יישובנו ניר עציון. בניר עציון עבד וילי בשנים הראשונות בעיקר כסנדלר, ובשנים לאחר מכן במוסך וכסדרן עבודה. אחר כך הצטרף וילי לצוות בית המרגוע, שם עבד במשך עשרים שנה בחדר האוכל, במטבח, בהסעות ובכל עבודה נדרשת. תוך כדי עבודתו בבית המרגוע, עלה בדעתו הרעיון של בישול אוכל למקומות עבודה, וכך הוא יזם, למעשה, את הקמת מפעל "ארוחות"/"אוכל ביתי" והיה בין המייסדים וראשוני המוציאים לפועל של הקמת המפעל, המהווה זה שנים רבות ענף כלכלי עיקרי של ניר עציון. כמי שמתמסר לעבודה בכל ישותו עסק וילי הן בעבודות המטבח של המפעל והן בשיווק ובשירות שלו.

אולם מעבר לקורותיו ולפועלו של וילי, אני רוצה להעלות על נס את אישיותו. וילי היה יהודי חם, בעל מידות טובות לעילא ולעילא. הוא הלך בדרכו של אהרון גם בכך שהיה אוהב שלום ורודף שלום ואוהב את הבריות.

וילי התאפיין במידת הענווה שנחשבת במקורותינו למידה המעולה ביותר, כדברי רבי יהושע בן לוי: "ענווה גדולה מכול המידות הטובות" (עבודה זרה כ, ב). ובתלמוד הירושלמי נאמר: "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה, עשתה ענווה עקב לסולייתה (שבת פ"א, ה"ג). עקב כך, כתב הרמב"ם שבניגוד לכל המידות בהן יש ללכת בדרך

המיצוע, הרי שבעניין הגאווה והענווה צריך להתרחק עד לקצה, והוא מסיים: "ולפיכך נאמר במשה רבינו עניו מאד ולא נאמר עניו בלבד, ולפיכך צוו חכמים (אבות ד, ד) מאד מאד הוי שפל רוח" (הל" דעות ב, ג).

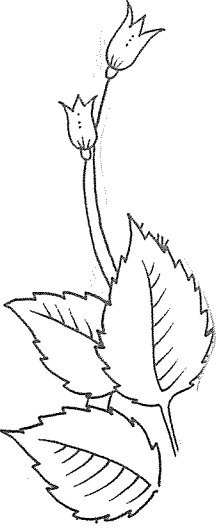

וילי אכן היה מהלך בדרך האמצע, אך צניעות וענווה היו בו במידה יתרה. לתכונות אלה התחברה גם תכונה בולטת של עקשנות דקדושה. היו לוילי עקרונות של יושר, של רצון פנימי לעזור לאחרים, לטרוח ולא להטריח, והוא הקפיד על הסטנדרטים הגבוהים שהציב. אזכיר דוגמה קטנה שהתנסיתי בה באופן אישי: עד השבועות האחרונים היה וילי מגיע לשיעורים שלי, ומסדר עבורי את הכיסא ואת הסטנדר, ואף מכין לי כוס מים. לא עזרו כל תחינותי על כך שלא נעים לי שיהודי בגילו טורח עבורי. הדרך היחידה לפתור את "הבעיה" הייתה להקדים לשיעור כדי לסדר הכל לפני שוילי מגיע... בכך הלך וילי בדרכו של יהושע בן נון שלדברי חז"ל זכה למעמדו בזכות העובדה שהיה פורס את המחצלאות בבית המדרש.

אציין דוגמה נוספת ממעשים שהיה עושה בסתר. יום אחד תפסתי פורץ בבית הכנסת. הבחנתי באדם שנכנס בחשאי לבית הכנסת, פתח את ארון הקודש ולקח משם את כל הכתרים ועמודי הכסף של כל ספרי התורה. היה זה וילי שכפי שהתברר היה נוהג מדי שנה לפני הימים הנוראים לקחת את כל קישוטי הכסף, להבריק אותם היטב ולהחזירם מבלי שאיש ידע על כך.

כזה היית, וילי, איש יהודי יקר, שידוע לידום ויודע לפעול, שעושה מעשיו הטובים בשקט ובצנעא, צאצא בגוף וברוח לאהרון הכהן, אדם שחווה את השואה וחי את הגבורה, זכה לזוגיות מופלאה עם חברתנו דבורה שתזכה לחיים בריאים וארוכים, העמיד דור ישרים מבורך, וחי חיים שלמים מתוך דבקות אמתית בערכי תורה ועבודה. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

לדבורה כהן
לאילנה בלכמן לרפי כהן
ובני המשפחות
אתכם באבלכם הכבד
במות יקירכם - חברנו
יעקב זאב (וילי) כהן ז"ל
עם שאר אבלי ציון וירושלים תנוחמו

הספד הנכדה טלי בלכמן - מלכה

סבא

אז איך נפרדים מסבא שמעולם לא עברה בי המחשבה על איך תראה המציאות בלעדיו? מבחינתי תמיד חשבתי שאתה לתמיד...

סבא, גאה להיות הנכדה שהעניקה לך את התואר המכובד סבא!

אתה וסבתא שתבדל לחיים ארוכים, הייתם חלק כל כך גדול ומשמעותי בחיי. כל ילדוטי הייתה שזורה בך, סבא, ובסבתא. כל המסיבות בגן, ימי ההולדת, שבתות וטיולים. זכיתי! זכינו במה שאמא ורפי לא זכו... הקדשתם עבורנו הכל כדי שלנו לפחות יהיו הכי סבא וסבתא שבעולם! ומה יותר סמלי מזה שהשבת נשמתך לבורא בערב יום השואה?

בשבילך סבא זה הניצחון! להיות ה-סבא. איזה תעצומות נפש היו לך לבחור בחיים... הכרת את סבתא ויחד המשכתם דור של נכדים ונינים, משפחה למופת! ניצחת את הגרמנים הארורים!

ביום זה אתה מתאחד אחרי שנים רבות של געגועים עם הוריך ואחירך, שלא זכו כמוך להינצל מן התופת... זו הנחמה שלי...

תמיד כשברכנו אותך ב"עד 120" היית עוצר אותנו עם היד בביטול "לא לא אל תקללו אותי... ברגע שאני סובל אני לא רוצה להיות כאן". הקשיב לך הבורא, כי צדיק אתה סבא. למזלך לא הזדקקת למכשירים ולסבל זמן רב... ובערב שבת, עם ירידת המלאכים עלתה נשמתך.

סבוש, אזכור אותך תמיד כמלא חוש הומור (שחור קצת לעיתים), אוהב פיוט ושירה (ושמישהו ינסה לעצור אותך כשהתחלת לזמר שיר בשולחן שבת), חרוץ, עקשן בדעותיך ולא נכנע לזרם. כל צרה שהייתה קשורה אליך ביטלת בידך... "עזבו" היית אומר... לא רצית להכביד עלינו אף פעם.

סבוש, כל כך רציתי שכל ילדי יזכו להכירך, ליהנות מצחוקך. הם עוד יכירו אך דרך תמונות וסיפורים.

תשמור על כולנו מלמעלה והציפורים ישמרו עליך בשמיים, כמו שנויה אמרה אתמול. תהיה נשמתך צרורה בצרור החיים.

ואת, סבתא, שאלקים ייתן לך חיים ארוכים ובריאים. תהיי חזקה... כולנו נעטוף אותך כרגיל באהבה גדולה.

כבר הוכחת לנו לא פעם ולא פעמיים איזה כוח רצון ודבקות בחיים יש בך!

אוהבת וכבר מתגעגעת!

הספד הנכדים

"דע לך שכל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד משלו"

סבא, היית רועה והיה לך ניגון נדיר משלך.

כל ביקור אצלכם נפתח בטיול בגינת הקקטוסים האהובה והמושקעת. ואתה, כמו קקטוס, נפש שורדת בכל מצב ובכל תנאי. כמו קקטוס, איש פשוט, איש עקרונות, אצילי, דעתן ומסתפק במועט.

החיים שלך לא היו פשוטים, סבא, ולמרות כל התלאות שעברת, היית איש עבודה בריא וחזק.

היו לך הרבה שאלות לאלוקים, בעיקר בעניין השואה שעברת, ובכל זאת, המשכת לדבוק בדרכיך ולהוות לנו דוגמא להתמודדות עם משברים אמוניים.

זכית להיות שותף בהקמת קיבוץ בישראל מתוך נשמה ציונית ואידיאליסטית. מתוך אותה נשמה פגשת את סבתא, וביחד, 65 שנה יד ביד, נטעתם והעמקתם שורשים באדמת המשק, וכך גם שלושת הדורות הבאים אחריכם.

הזוגיות שלך ושל סבתא מהווה לנו מודל לשיתוף ונתינה. היית ג'נטלמן אמיתי. סבתא שלנו, שכינית באהבה "גברת כהן" זכתה לכבוד מיוחד. סבתא מספרת שמהרגע הראשון התאהבה בפשטות, בעדינות ובאנושיות שלך. הטיולים שלכם ברחבי המשק, הפרחים שסבתא קיבלה בכל יום הולדת, יום נישואין ובחגים, הקפה והעוגה להם זכתה כל יום בשעת בין הערביים, וארוחת הערב שהתעקשת להמשיך להיות אחראי עליה עד לא מזמן- כולל חיתוך סלט מושקע, עריכת השולחן כמו שאתם אוהבים, וכמובן, שטיפת הכלים בסוף- כל אלה גרמו לאחיותך מקנדה לתהות לגבי הגבריות בארץ.

סבא, לימדת אותנו איך להסתדר בחיים, לקחת הכל בצנינות והומור ועדיין להשאר נאמנים ואמיתיים בדרך שלנו.

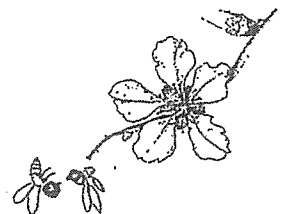
תודה לך על שנים של פינוקים ודאגה. על שנים שבהן ערב ערב הייתם מגיעים אלינו לתן נשיקה של לילה טוב. תודה בשמנו ובשם חברינו ברחבי הארץ על הררי הבלניצ'סים ופשטידות תפוחי האדמה. על כך שמיום רביעי כבר היית דואג לברר מי יהיה בבית בשבת, כדי שלא יחסר לאף אחד.

תודה שהיית שם בשבילנו בכל יום ובכל שעה, בין אם זה להחזיר אותנו בלילות כשהתעקשנו לישון אצלכם לילה שלם ובין אם זה בשירות הסעות.

את הדייקנות והאסתטיקה שלך ראינו בכל מקום. החל מהצמחים שנשתלו במרווחים מוקפדים בגינה וכלה בקישוטי הסוכה שנתלו בעזרת פלס במקומות קבועים.

סבא, תחסר לנו מאוד.

מי יחטוף לסבתא את כוס היין כדי לגנוב עוד שלוק לאחר הקידוש, מי יהיה אחראי על שירי השבת ויסחוף אחריו את כולם ברצף השירים הקבוע, עד שיחליט שהגיע הזמן לסיים את הארוחה וירמוז לנו באלגנטיות בשירת שיר המעלות, מי יצחק איתנו וילחץ לנו את היד בחוזקה עד שנצרח, יתנהג בשובבות כמו ילד גם בגיל +90, וישחק תופסת ומחבואים עם הנינים.

בזמנים המיוחדים בהם עלית לברכת כהנים הרגשנו קדושה ושמירה אישית. זכינו והיית
הכהן שפדה את הנין הבכור שלך יאיר.

סבא, תמיד אמרת שאמנם הידיים קרות אבל הלב חם. החום, האהבה והמידות הטובות
שלך נטמעו בנו וילוו אותנו לתמיד. הפרידה ממך קשה, קשה לדמיין את החיים בלעדיך.
זכינו שניתנה לנו שהות להפרד ממך.

מודים לקב"ה שנתן לסבתא את הכוחות להתמודד ולתמוך בך ולחזק אותך ואת כולנו גם
ברגעים הקשים ולמרות שגם לה לא פשוט.

כאן זה המקום לומר תודה למלאך שלנו, לידיה, שהיית איתך וסעדה אותך במסירות עד
לרגע האחרון.

סבא תודה. וסליחה שעד היום לא קיימנו את ההבטחה לצאת איתך לדייג.

נסיים בשיר של להקת המדרגות שמשקף את דמותך :

"אשרי האיש אשר רואה את הטוב בחיים
לא גבה לבו ולא רמו עיניו
שמח בחלקו, חכמתו היא שתיקתו

אשרי האיש אשר עובר את שעובר בחיים
בטוח בלבו ולא כשלו רגליו
גובר הוא מחסדו, דובר אמת בלבבו"

סבא, אנחנו בטוחים שכל הסיטואציה הזו לא לרוחך. היית ענו ותמיד ברכת מכבוד. אם
היינו יודעים כמודך לתמצת במילים ולהגיד רק במילה אחת, היינו אומרים- סקנדל.

סבא אנחנו מבטיחים שנשמור על סבתא. אוהבים וכבר כל כך מתגעגעים, הנכדים.

וילי בגינת הקקטוסים שלו, עליה הייתה גאווה

תודה לותיקי המשק מילדי גנון חורש

ציקי דר

יום עצמאות, הקמת מדינה וכו', מושגים שכל כך ברורים לנו, כל כך לא מציאותיים וברורים לילדים בכלל ולילדים בגיל הרך בפרט.

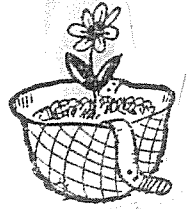
אחרי שהיינו השנה עם ילדי הגן בטקס אזורי חגיגי, רקדנו והנפנו דגלים, הרגשנו צורך להביא את הילדים למקום יותר משמעותי, להבין שמאחורי המילים "הקמת מדינה", "הקמת ניר עציון" ישנם אנשים. אנשים מוכרים, אלו שאנחנו פוגשים בטיולים בשבילי המשק, שמחלקים סוכריות בבית הכנסת, הסבים של חלק מהילדים או של חבריהם. וכו'.

כך בערב יום הזיכרון, עברנו עם ילדי הגן בין בתי הוותיקים של ניר עציון. הבאנו ברכה מקושטת ודגלון לכל אחד. הילדים ברכו ובשפתם התמימה אמרו: "תודה!" "תודה שהקמתם לנו את המדינה", "תודה שבניתם לנו את ניר עציון". הביקורים היו מרגשים לילדים, לחברים ולצוות הגן.

קיבלנו הדים ותגובות חמות. מבחינתי זוהי למידה משמעותית!

גלגולו של ניגון - לטקס יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל

נירה רון

לצערי, אני סובלת מהצתה מאוחרת.

לכבוד טקס יום הזיכרון פנו אלי ובקשו שאחשוב על שיר המתקשר בעיני לחללי כפר עציון. בחרתי בשיר של אסתר שמיר "שלא תדעו עוד צער".

רק מאוחר הרבה יותר, כבר לאחר הטקס, חשבתי שהייתי צריכה לבחור בפיוט: "בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמו...". המנגינה המושרת אצלנו בבית הכנסת, כאשר הקהל ממשיך לזמר את המשפט החוזר בזמן שהחזן שר את הבתים, הגיע אלינו מכפר עציון.

אבי סיפר וגם כתב על כך מאמר בעלון ואביא קטע ממנו: "...בפעם הראשונה שמעתי את המנגינה הזאת בהיותי בן 10.

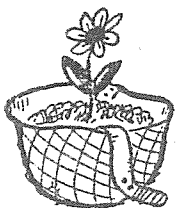
לעיירה שלי, בפולין, הגיע באחד מימות החול חזן ועשרה משוררים להשמיע פרקי חזנות בבית הכנסת הגדול. כמובן, רבים הגיעו לבית הכנסת לשמוע את החזן ואני נדחפתי בין כולם והגעתי עד ל"כלמר" (הבמה) לשמוע את החזן ואת המשוררים. בית הכנסת היה גדול עם תקרה מקומרת. הכניסה הייתה רחבה עם מדרגות היורדות לפוליש וממנו שוב מדרגות רחבות מטה לתוך בית הכנסת. הקירות והתקרה היו מקושטים בציורים מלאי צבעים מרהיבים של אמן גדול, ציורים של חיות ובני כנף ועל קיר הכניסה היה ציור של ספר עבה פתוח ועט מנוצה מוחזקת ביד אדם ועל דפי הספר כתוב: "כל מעשיך בספר נכתבים". אז, בפעם הראשונה שמעתי את המנגינה מושרת ע"י חזן בליווי המשוררים - "בראש השנה..." המנגינה נחרתה בראשי, עד שאפילו זכור לי שמו של החזן עד היום. כרגיל, כעבור זמן נשכחו ממני האירוע והמנגינה.

כעבור עשר שנים הגעתי ארצה, לקבוצת אברהם. בראש השנה הראשון שלי בארץ התכנסתי עם כולם בבית הכנסת שהיה בצריף ששמש גם כחדר אוכל. בעל התפילה היה שימל"ה הולנדר הי"ד, שנפל בכפר עציון ופתאום שמעתי את המנגינה המוכרת: "בראש השנה יכתבון..." וכל הציבור מלווה אותו. מאז נשמעה המנגינה בכפר עציון ואחרי זה בגבעת עלייה, מקום של שרידי הגוש וכך עברה המנגינה לניר עציון.

....

שאלתי פעם את שימל"ה איפה למד את הניגון ואז הוא סיפר לי שהוא שמע אותו מפי החזן עם עשרת המשוררים שהגיעו לעיירתו שבפולין..."

זהו סיפורו של הניגון ואני מקווה שנמשיך ונשיר אותו בתפילת ראש השנה גם בשנים הבאות כדי לשמר את הזיקה שלנו אל אנשי כפר עציון ואל קהילות פולין האבודות.

לְזִכְרוֹן

<p>י' בניסן תשט"ז י"ט בניסן תשכ"ה כ"ז בניסן תשל"ה כ"ט בניסן תשמ"ב כ"ב בניסן תשמ"ה כ"ב בניסן תשנ"ג ו' בניסן תשנ"ז ט"ו בניסן תשנ"ז ו' בניסן תש"ס י"א בניסן תשע"א כ"ו בניסן תשע"ב כ"ח ניסן תשע"ד כ"ג ניסן תשע"ו</p>	<p>יצחק כספי ז"ל אברהם וייס ז"ל שלמה דובדבן ז"ל ישי שטייר ז"ל דבורה פלבניק ז"ל ברוך פריפלדר ז"ל חיה פנינה ברוק ז"ל זהבה שוורץ ז"ל צבי שוורץ ז"ל מיכאל טאליאקוצו ז"ל חנה הילף ז"ל אהובה שהם ז"ל ישעיהו שמואל (טיבי) שחר</p>	<p>י"ב שבט תשכ"א כ' שבט תשל"ט ח' שבט תשנ"א י"ג שבט תשנ"ח י"ג שבט תשנ"ח י"ד בשבט תשס"ח כ"ג שבט תשע"ג</p>	<p>אמא ליוויה ונציאן ז"ל שרה בלחסן ז"ל שלום זוהר ז"ל שרה מנדלבאום ז"ל חיים פאוסטו ונציאן ז"ל אלי וינקלר ז"ל אביגדור וול ז"ל</p>
<p>י"ז באייר תשנ"ג כ' באייר תשנ"ג י"ג באייר תשנ"ו ז' באייר תשנ"ז י"ד באייר תשנ"ז ט' באייר תשס"ז ד' באייר תשע"א י' באייר תשע"ב י"ד אייר תשע"ג כ"ב אייר תשע"ג</p>	<p>צילה גרפונקל ז"ל מיכל טל ז"ל חוה מיכאלי ז"ל יוסף שהם ז"ל יאיר שהם ז"ל פנינה בן סירא ז"ל רחל לוי (בקרמן) ז"ל לאה בן ארי ז"ל ברוריה גלד ז"ל בנימין בר-חן ז"ל חללי כפר עציון ז"ל שנפלו בקרבות תש"ח</p>	<p>ו' באדר ב' תשי"א כ"ו באדר תשי"ג ה' באדר ב' תשמ"ו י"א באדר תשמ"ח א' באדר תש"ן כ"ב באדר א' ט"ו באדר תשנ"ח ט"ו באדר תשנ"ח ב' באדר א' תשס"ה כ"ז אדר א' תשס"ח כ"ו אדר תשע"ג כ' אדר א' תשע"ד י"ט אדר ב' תשע"ד</p>	<p>שלום דב בירנבאום ז"ל מנחם יעקב ז"ל מניה טאוב ז"ל מאיר קולמן ז"ל יוסף לוי ז"ל חיים זוהר ז"ל איטה (אולגה) גולדשטיין ישראל בן ארי ז"ל יונה בן סירא ז"ל משה לוי ז"ל יהודית רייך ז"ל נחום בן סירא ז"ל שרה שיפמן ז"ל</p>

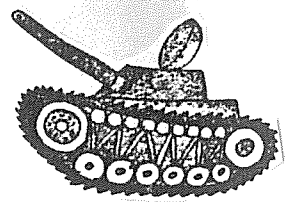
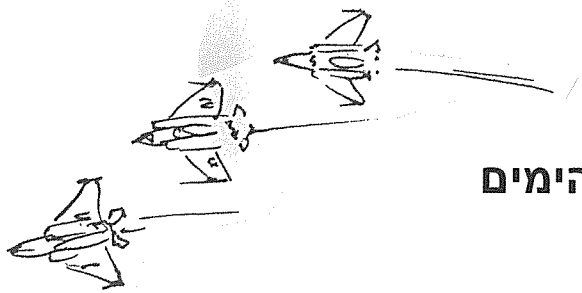

תנחומים:

לדבורה כהן
 במות אחותה
 יוכבד (מגדה) בר-צבי ז"ל

לעמליה זוהר
 במות אחותה
 חוה יצחקי ז"ל

יובל שנים למלחמת ששת הימים ולשחרור ירושלים

מן הארכיון:

דברי הפתיחה של זאב ריסמן בחגיגת ההודיה שנערכה בכ"ט תמוז תשכ"ז

בימים ההם, בעיצומה של המלחמה, כשהמתח גאה, כשהלב עלה על גדותיו משמחה וציפייה, ישבנו במזכירות - אז מזכירות חרום - והחלטנו החלטה בלתי כתובה:

והיה לאחר שנגף את אויבינו שקמו עלינו, ונזכה לראות את כל חברינו ובנינו שבים בשלום מן המערכה נקיים עצרת הודיה ונודה לה' על הניסים והנפלאות שהתחוללו ממש לנגד עינינו.

בהיוודע דבר שחרור ירושלים והר הבית, הבלגנו על רגשותינו ועצרנו את שמחתנו האדירה עמוק בלב לבל תפרוץ החוצה יתר על המידה. ידענו שחברינו נמצאים עדיין בעיצומה של המערכה וצפויים להם עדיין מסות כבדות. את המאורע הכביר הזה ציינו ב"קידוש" צנוע במרפסת בית הכנסת תוך אווירה מהולה של שמחה, ציפייה ודאגה.

עונג לי להודות הערב לכל ציבור החברים, החברות, אנשי של"ת ונוער, שלא חסכו מאמץ והיטו שכם כדי להתגבר על כל הבעיות והתביעות שנתבקשו עקב המצב, לאחר שמרבית החברים גויסו למלחמה.

בערב זה נעלה פרקי היסטוריה והווי מאותם ימי השגב של מלחמת ששת הימים. אשרינו שאנו יכולים כבר, לאחר זמן כה קצר, להתכנס כאן באווירה שקטה ולחגוג את אותם ימי הגבורות והתשועות, שלעיתים נראים לנו שהם כבר כה רחוקים - ממש היסטוריים.

ולפני שאני אמסור את רשות הדיבור לח' חנוך, שיביא למסיבה זו את דבר היום, אני רוצה להודות תחילה לכל החברים והחברות, אנשי השל"ת והתיכונים אשר תרמו את תרומתם, כל אחד בדרכו, להצלחת הערב הזה.

ואסיים את דברי בהעלאת זכרם של חיילינו, גיבורי האומה שלא זכו להגיע עד הלום, ואבקש על כן מציבור הנוכחים לקום לכמה רגעי דומייה לשם עריכת אזכרה לעילוי נשמתם.

ב"ה

חיל יקר

כאן המשק אין חדש. הקשר אתכם משיק להתקיים את החבילות
טעמויות, כפי שאתם רואים, ואת המספר מילימטר מהנצפה המשק. החיים
המשק חזרו למסלולם. כה וט מופיעים חילימטר לחופשה קצרה כאשר
מטעמים אותם לקנקנימט. אנו מקווים לראות אתכם ואפילו למספר
שצית וצד אז שלום ולהתראות.

חזק ואמץ
מכל חברי המשק

כתבו הרבה.

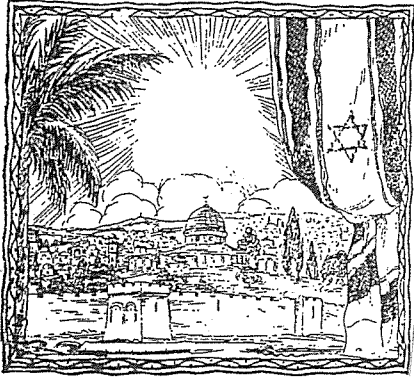

מכתב שצורף לחבילות לחיילים

יובל לשחרור ירושלים

סבא שלי (צביקה ספוקויני- אבא של אמא אפרת), השתתף בכיבוש הכותל במלחמת ששת הימים. השנה הוא ישתתף בטקס מיוחד שיציין זאת. לרגל האירוע ערכתי אתו ראיון מיוחד שאביא אותו כאן.
בברכת יום ירושלים שמח,

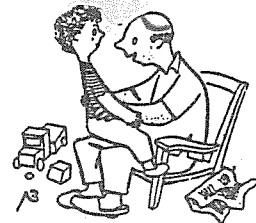
נועם בן דרור

1. נועם: בן כמה היית כאשר פרצה מלחמת ששת הימים?
סבא צביקה: הייתי בן 21.
2. נועם: באיזה גדוד היית?
סבא צביקה: בגדוד 71 של הצנחנים.
3. נועם: מי היה המפקד שלך?
סבא צביקה: המפקד שלי היה יואב ברקאי.
4. נועם: איך הודיעו לכם על פריצת המלחמה?
סבא צביקה: היינו מגויסים והיינו בתקופת המתנה, עד שבא מפקד החטיבה, מוטה גור והודיע לנו שפרצה המלחמה ושכנראה נילחם בירושלים.
5. נועם: מתי הגעתם לזירת ירושלים והאם ידעתם שתפקידכם הוא לכבוש את העיר העתיקה?
סבא צביקה: הגענו ביום שני בלילה ואז נודע לנו שאנחנו צריכים להילחם בעיר העתיקה ולכבוש אותה.
6. נועם: תאר את כיבוש העיר העתיקה והכותל.
סבא צביקה: הייתה לחימה קשה, בייחוד זכורים לי צלפים ירדנים שירו עלינו מתוך מחסות שונים, אבל בסופו של דבר התקדמנו אל הכותל והצלחנו לכבוש אותו.
7. נועם: תאר את תחושתך בתום הקרב.
סבא צביקה: התרגשתי. הבנתי שסוף סוף נוכל להתפלל ליד הכותל דבר שחלמנו עליו שנים רבות.
8. נועם: האם יש לך חברים שנפצעו או נהרגו בקרב?
סבא צביקה: לצערי כן, אפילו הרבה. למלחמה היה מחיר כבד.
9. נועם: כיצד הודיעו לכם שנגמרה המלחמה?
סבא צביקה: היינו בדרכנו להילחם ברמת הגולן ואז הודיעו לנו שנגמרה המלחמה, ואני זוכר שנדלקו האורות שבישובים מתחת לרמת הגולן שיכלו לחיות כעת בבטחה.
10. נועם: האם יש משהו מיוחד שאתה רוצה לשתף בו?
סבא צביקה: היה לי מזל! כדור שירו עלי חדר לתרמיל הגב ולסוודר שהיה בו ופגע בראש של מי שהיה מאחורי. זה היה נס אישי לגבי. העצב והשמחה התערבבו אצלי עם שחרור ירושלים שהיה ממש כמו להיות בחלום היסטורי.
נועם: תודה רבה על הריאיון ועל ששיתפת אותנו בחוויות שלך מהמלחמה.

זיכרונות של חברים ממלחמת ששת הימים

יהודית בקרמן:

אני ילידת ירושלים, בת להורים ילידי ירושלים. אבי נולד בעיר העתיקה ואמי במאה שערים. הייתי בירושלים במלחמת השחרור, ובניר עציון במלחמת ששת הימים. התרגשתי מאד והצטערתי, שאבי ז"ל לא זכה לראות במו עיניו את שחרור העיר העתיקה. זכורים לי הימים בהם היינו מבקרים בכל שבת את סבתי, שגרה אצל דודתי ב"בתי מחסה", ושהייתה יושבת ומחלקת מים לעולים לרגל ולא הייתה מוכנה, גם כאשר היה לה קשה, שייקחו ממנה מצווה זו. נזכרתי בילדותי: את ההליכה על החומות מחזיקה בידו של אבי, ואת ההליכה בשוק.

בכיתי מהתרגשות כאשר שמעתי את הרב גורן ז"ל מברך "שהחיינו" ליד הכותל וכאשר תקע בשופר. נזכרתי בימי המנדט, כשתקיעה בשופר הייתה אסורה ובכל זאת תקעו. נזכרתי בירושלים המחולקת, כשחומה הפרידה בין העיר החדשה לעיר העתיקה.

כאשר ביקרתי אחרי השחרור - הכל היה שונה. זכורות לי המדרגות הרבות שירדנו בילדותי כדי להגיע לרחבת הכותל הצרה, ופתאום הכל גדול ורחב. זה מרגש לראות את ההמונים המתפללים ליד הכותל. אשרינו שזכינו!

נזכור את החיילים שמסרו נפשם ובזכותם ירושלים שוחררה ונודה לקדוש ברוך הוא על היום הגדול הזה.

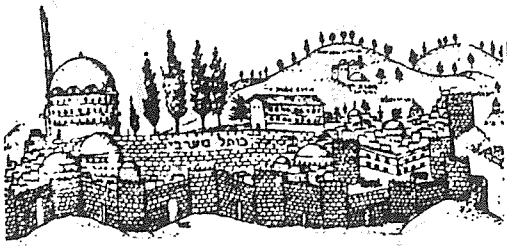

לאה רוזנברג

הזיכרון החזק שלי משחרור ירושלים (הייתי בת 5)

1. חדירת רסיסי פגז למקלט המאולתר שלנו
 2. פיצוץ הבונקר המרכזי בגבעת התחמושת (מרחק 1.5 ק"מ אווירי) ההדף כמעט גרם להתמוטטות הבניין שלנו.
 3. שירת ירושלים של זהב, אנחנו נעבור בחושך ובאור, נאצר מחכה לרבין ועוד שירים להעלאת המורל במקלט שלנו.
 4. המילים הר הבית בידנו, אני כאן מול אבני הכותל, הבוקעות מהטרנזיסטור במקלט המאולתר שלנו.
 5. הודעה על פציעתו הקשה של משה כהן הי"ד בן השכנים בדירה הצמודה אלינו. (משה נפטר מפצעיו)
- בכי וצהלות שמחה. בערבוביה.

ציפי רון: הר הבית בידינו!

זכות גדולה נפלה בחלקי. לאחר שחרור הכותל, הרב גורן נתן רשות לעלות להר הבית ולסייר במסגד "כיפת הסלע", שהוא מרשים ביופיו. הסתכלתי על הקירות, צעדתי לאט ופתאום באמצע המסגד עמדתי ברגליים יחפות מול סלע שחור בולט באדמה - אבן השתייה שעליה עמד בבית המקדש ארון לוחות הברית. לפי אגדת חז"ל מאבן השתייה התחילה בריאת העולם. לאחר כמה שבועות חל איסור לבקר במסגד בגלל לחץ הרבנים המחמירים.

50 שנה עברו והמראה הנשגב הזה חרות בזיכרוני ומרגש אותי כל פעם.

הר הבית כבר לא בידינו. למה?

שלמה וול:

אני הייתי חודש לפני גיוסי לצה"ל. מה שאני זוכר בעיקר זה המון עבודה, כי כל הגברים גוייסו ולא היה מי שיעבוד. זוכר את קטיף העגבניות בראשות יעקב שיפמן.

יגאל רון:

אני זוכר שחפרנו שוחות ליד הבית. מילאנו שקים בחול. ממש הקמנו מבצר. לקחנו את זה מאוד ברצינות. היה אז רק מקלט אחד בניר עציון, זה שהיה בחצר הגנון של ציקי.

אני זוכר שירדנו לעזור בעגבניות.

אבי היה מגוייס וכשחזר הביא אתו משחק שש-בש גדול ויפה ומסכות אב"כ סוריות, לא היה דבר כזה בארץ. חבשו את המסכה כולה על הראש, ממנה יצא צינור אפור שבקצהו יש פילטר, שנראה כמו קופסת ביסקוויטים שהיה צריך להחזיקה. הצטלמנו עם המסכות, בהם נראינו כמו פילים עם חדק ארוך.

פנחס מוטוט:

במלחמת ששת הימים, גייסו גם את המכוניות, יחד איתי גייסו את מכונית הדודג' של ניר עציון. כדי לשמור על המכונית הייתי אני הנהג שלה, למרות שלא הייתי חייב להיות הנהג. הייתי שוטר צבאי. גייסו אותנו במחנה דוד, ועלינו לגולן. תפקיד המשטרה הצבאית, לסמן את הדרך לטנקים ולכן הם תמיד נמצאים קדימה, לפני הצבא. תמיד הייתי קדימה. כל הזמן דחקו בנו להתקדם קדימה והגעתי עם הדודג' של ניר עציון עד למרחק 20 ק"מ מדמשק. ראינו אותה מרחוק הייתי שמח להיכנס לדמשק, אך היה גם קשה ומפחיד, הרבה חיילים נפלו, עד שהסורים בקשו הפסקת אש.

חיה ליאון:

במלחמת ששת הימים הייתי תלמידת תיכון והתנדבנו בבית החולים רמב"ם. אני זוכרת שפרקנו תחבושות גבס. לאחר המלחמה ביקרנו פצועים וביניהם גם פנחס ולרשטיין.

בתקופה שאחרי המלחמה היו שמחה, אחדות, פירגון וגאווה. ההרגשה המרוממת נמשכה 6 שנים, מששת הימים עד מלחמת יום הכיפורים. הייתי חיילת בשנים שלפני מלחמת יום הכיפורים והציבור בארץ רחש כבוד גדול מאד לחיילים.

הדסה פרידמן:

לפני המלחמה, ב"תקופת ההמתנה", הייתה באוויר הרגשה שהעולם עומד להיחרב. בתור ילדים לא כל כך הבנו, אבל הרגשנו.

אבא שלי, בתור משוחרר ממילואים, היה בין הגברים היחידים שנשארו במשק ונסע להביא מלח. לא הבנתי למה צריך במצב כזה כל כך הרבה מלח... כשחזר הסביר, שזה מ.ל.ח = מזון לשעת חירום. אחסנו אותו מתחת לבית שגר בו היום אלחנן בן סירא.

וכמובן לא נשכח את מיון העגבניות עם האימהות שלנו, חוויה שלא תישכח לעולם. עד היום, כשאני פוגשת עגבניות בלאדי ויש להן ריח, אני אומרת: "זה ריח של מלחמת ששת הימים". ועוד זיכרון חזק: כשכפר עציון שוחרר, כולם רצו לבית של בן - דוד והרימו שם כוסית "לחיים", ואנחנו שלא היינו ילדים של כפר עציון חששנו, שזהו! עכשיו כל החברים שלנו יעזבו ויעברו לכפר עציון....

מיון עגבניות 1967
בלומה רוט ז"ל ושרה שיפמן ז"ל

דוד בן דוד:

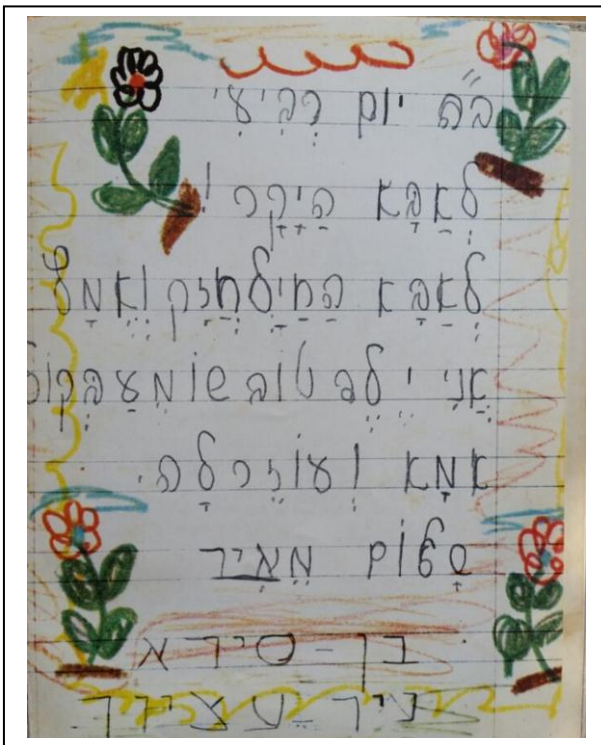
מה שבמיוחד ריגש אותי היה קודם כל כיבוש גוש עציון. למה? משום שכולם האמינו שלאחר שביתת הנשק יהיה שלום ומה שבידינו יישאר בידינו ומה שבידיהם יישאר בידיהם. אני חשבתי אחרת מכל העולם (גם דב קנוהל חשב כך). אני חשבתי שאי אפשר להשלים עם זאת. אחרי ששילמנו מחיר כל כך כבד אנחנו מוכרחים להחזיר לעצמנו את גוש עציון. אני מאוד פחדתי מכבוש ירושלים, בעיקר מכיבוש האגן הקדוש בירושלים (המקומות הקדושים בעיר העתיקה). התפללתי שנכבוש את כל ארץ ישראל מלבד את המקומות הקדושים בירושלים. חששתי בעיקר מהבעיות הגדולות שיהיו בינינו היהודים. כי זה מחייב, לפי ההלכה, לבנות את בית המקדש. וזה לא פשוט: איך החרדים יראו את בית המקדש ואיך הציונות הדתית תראה את בית המקדש ואיך החילונים יראו את בית המקדש? והקרבת הקורבנות, מי יסכים לכך? יהיו רק מלחמות בינינו. ואחר כך הפחד הגדול מן העולם המוסלמי שמוכן לההרג על כך וגם מן העולם הנוצרי שאמנם רובו כבר לא דתי אבל עדיין יש חוגים גדולים בדרום אמריקה, שמוכנים להיהרג על הנצרות כמו בימי הביניים. אבל שמחתי על כיבוש ירושלים.

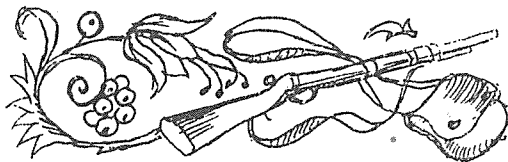
וגם שמחתי על ההתקרבות לתעלת סואץ כי ידעתי מה הערך הכלכלי, האסטרטגי והמדיני של הישיבה מצד אחד של תעלת סואץ והמצרים מצידו השני.

מאיר בן סירא:

הייתי בכתה א' ואני זוכר חפירה של תעלות במשק. דוד בן דוד צובע פנסים של כלי רכב, וכמובן שחרור ירושלים וכפר עציון והמסיבה אצל בן דוד.

בשנת 1970 הוציאו ספר של מכתבי ילדים לחיילים בששת הימים. מכתב שלי לאבא פורסם בספר.

בירה רון:

במלחמת ששת הימים הייתי תלמידת כיתה ח' בבית הספר ניר עציון (כיתות א-ח). בתקופת ההמתנה שלפני המלחמה, שוחררתי מן השיעורים וכל היום ישבתי בחדר המלאכה של בית הספר, מול מכונת התפירה ותפרתי משולשי בד לבנים לעזרה ראשונה. המתח והחשש היו מאוד גדולים וציפו להרבה פצועים. כן, אז לימדו את הבנות בשיעורי מלאכה לתפור במכונת תפירה. אני, כנראה הייתי כבר מספיק מיומנת למלאכה זו. ישבתי לבדי בחדר ותפרתי במרץ. אחר כך, כבר לא הלכנו לבית הספר כי גייסו גם אותנו לעבודה בשדה, בקטיף עגבניות.

אני זוכרת גם את תעלת ההגנה שכל משפחה חפרה ליד ביתה, כי לא היו מקלטים. אזעקה אחת הושמעה בניר עציון באותה מלחמה, וכולנו רצנו לתעלות. אני הייתי במקרה באותה שעה, בבית משפחת מוטוט ורצתי לתעלה שלהם שהייתה מתחת לעץ גדול שהיה על הדשא. הבעיה הייתה שאת צפירת ההרגעה לא שמענו, עד שהשכנה יהודית רייך ז"ל קראה לנו לצאת.

אך הזיכרון החזק ביותר שלי הוא, כמובן, שחרור ירושלים ובעיקר גוש עציון. התאספנו כולנו, כל שרידי כפר עציון בסלון הקטן של משפחת בן דוד, המבוגרים שנו לחיים וסיפורי עציון זרמו כמים. אני, שלא היה לי מקום לשבת, אך לא רציתי לוותר על אף מילה, התמקמתי מתחת לשולחן, משם יכולתי להקשיב לדברי המבוגרים. אני זוכרת אווירה של חג, ושמחה גדולה.

עוד באותו חודש יוני, מיד לאחר המלחמה, הצטרפתי לנסיעה של אנשי גוש עציון לגוש. אני זוכרת את ההתרגשות של האנשים באוטובוס עת התקרבו לכפר עציון, ואת המתח, מה ימצאו שם? כשירדנו מן האוטובוס האנשים היו המומים - מן הישוב הפורח והירוק שעזבו לא נותר דבר. הערבים מחקו את הישוב, עקרו את כל העצים והצמחים, הרסו את הבתים. הם השתדלו לעקור כל זכר למתיישבים היהודים. יתר ישובי הגוש נראו אותו הדבר. שממה. רק עץ האלון שהפך לסמלו של הגוש עמד בודד. היו במקום מספר "ניסנים" צבאיים, מבנים מעוגלים וארוכים מחופים בפח ירוק, אשר שמשו את הצבא הירדני. אני זוכרת ויכוח אפילו על מקום שער הכניסה לישוב. האנשים הסתובבו במקום כשאינם יודעים את נפשם. למה עשו זאת, הרי יכלו לגור בבתים היפים? אני נצמדתי לכל מי שנראה לי מתמצא קצת יותר מן האחרים, הייתי חייבת לדעת ולהבין כל דבר. הם הסתכלו סביב על הנוף, על שרידי היסודות, ספרו צעדים... כאן היה החדר של זה, כאן אולי החדר שלי... ואולי לא... כאן בוודאי היה נווה עובדיה, נשאר שרידים מן המבנה. הגבעות סביב קבלו את שמותיהם המוכרים: הגבעה הצהובה, גבעת המוכתאר, גבעת הסלעים, דרכה הלכו אימי ופנינה ברגל עם הפצועים למשואות יצחק, בלילה האחרון, חורשת שיר השירים שאולי הייתה פעם גם חורשת עצים, כעת הייתה חורשת סלעים. האוויר היה צלול, השמים כחולים, הרגשתי אווירה של קדושה סביב. חמישים שנה עברו מאז ועדיין אני חשה את הדברים כאילו הם מתקיימים ברגע זה.

מנחם יעקבי

הייתי כבן 6.5, בגן חובה. זכור לי שביום הראשון למלחמה אחותי תמי לקחה אותי לגן ולפתע נשמעה אזעקה, ומעלינו בשמיים ראינו מטוס שנפגע והחל ליפול – היה זה מטוס ווטור ירדני שהפציץ את מחנה סירקין. גרנו בבית משותף, שלא היה בו מקלט, וכל השכנים הצטופפו במחסן שהיה בקומת העמודים מתחת לבניין. ישנו על מזרונים, ואני זוכר שבבוקר הראשון יצא מתחת המזרון שלי נדאל צהוב ארסי – ובזה הסתיים פרק המקלט שלי...

היה לנו אחראי / מפקד מטעם הג"א, אדון וולקוביצקי מקומה רביעית, בוגר מלחמת העולם, שהיה חבוש בקסדה בריטית שטוחה, ובכל ערב היה צועק לשכנים לכבות את האור. הייתה האפלה בכדי להקשות על מטוסי האויב לזהות את הערים בישראל. כל ילדי השכונה התגייסו למאמץ ההאפלה, וצבענו בצבע גואש כחול את פנסי המכוניות שחנו ברחוב. במהלך הלחימה, התארגנו – ילדי השכונה, והקמנו "מיליציה", כל אחד מאתנו היה חמוש ב"רובה חוליות", קרש שבמרכזו חור ודרכו השחלנו חוט ברזל עבה ששימש כהדק, ובעזרת גומי לבן שהיה בכל ערכת תפירה של האימהות ירינו חוליות מתכת שפרקנו ממזרוננו קפיצים... הקמנו מתרסים וחכינו לירדנים.

השיא היה לאחר המלחמה, כשדוד יצחק שהיה גם שכן, חזר הביתה – הגדוד שלו כבש את ג'נין, אסף אותי, את אחיותי ובני דודי, פתח מזוודה גדולה ו... הביא "שלל" - כדורי-רגל ירדניים מגומי, שבריות, אולרים ירדניים נפתחים (הפכו אחרי המלחמה ללהיט בין בני הנוער), כפיות ירדניות בצבע אדום לבן ועוד הרבה הפתעות. זכור לי ההסבר שלו למה זה לא נחשב כביזה, היות שבאשוויץ לקחו לו הכל ועכשיו הוא מתחיל לקחת בחזרה. החבר הכי טוב שלי היה אבי הי"ד מקומה שניה, כשאבא שלו חזר הייתה חגיגה גדולה. הוא הגיע עם רובה צ'כי ולימד את אבי ואותי כיצד לטעון, לכוון ו... עד כאן. לימים אבי נפל ביום הראשון של מבצע של"ג בלבנון.

כשאבא חזר מהמלחמה, עבדנו קשה להחזיר את הפז'ו 403 שלו למצב תקין וזאת בגלל שבמלחמה הוסיפו לרכב הסוואה בעזרת חול זיפזיף מעורב בדבק שמרחו על כל הרכב וכך הפכו אותו מרכב בצבע לבן לרכב קרבי בצבע חקי...

זכרונות מלחמת ששת הימים

יונה פרידמן

הייתי אחד הראשונים שנקרא למילואים במוצאי יום העצמאות ב-67.

שירתי בגדוד טנקים מסוג א.מ.איקס שהיה מיועד לדרום, ומיד נזרקנו לשטח קרוב לגבול באזור הרצועה.

שלושת השבועות עד למלחמה עברו באימונים ותנועות בשטח שלא תמיד הבנו למה. האמת שלא כל כך הרגשנו את המתיחות בארץ ואת החשש שהיה, אפילו שקיבלנו עיתונים בצורה שוטפת והיינו צמודים לרדיו.

בפרוץ המלחמה הספקנו לראות חלק מהמטוסים שיצאו לתקיפה ובערך ב-8:00 בבוקר קיבלנו הוראה לנוע. פלוגת הטנקים שלנו הייתה צמודה לגדוד צנחנים 202. נכנסנו לרצועה מול קיבוץ בארי והתחלנו לנוע צפונה לכיוון העיר עזה. הלחימה נמשכה כל היום וקרוב לעיר התפתח קרב קשה בו נפגעו לא מעט חיילים, גם מהגדוד שלנו וגם מיחידת הצנחנים. לפנות ערב נפצתי ביד שהתנפחה מאד והאמת שלא יכולתי לתפקד כי בטנק הזה המפקד הוא גם הטען, ואת זה לא יכולתי לבצע. הראשון שטיפל בי היה התותחן שלי ואחרי שהתפנית מהטנק, קיבלתי טיפול מהחובש הפלוגתי. במשך שעות רבות חיכיתי לפינוי, אבל דבר ראשון טיפלו כמובן בפצועים קשה שהוטסו ע"י הליקופטרים לבתי החולים. כל הפצועים האחרים פונו ע"י רכבים לכוון התאג"ד שהיה ליד סעד. הפינוי נמשך זמן רב, במשך כל הלילה, ובוצע תחת ירי בלתי פוסק, והיינו צריכים לקפוץ מדי פעם מהרכבים ולתפוס מחסה. בבוקר לקחו אותנו אוטובוסים לבי"ח אשקלון למיון ראשוני ולאחר מכן פינו אותנו לבלינסון.

בבלינסון הייתי מאושפז כ-4 ימים, ושם שמענו על שחרור העיר ירושלים. השמחה כמובן הייתה גדולה מאד וממש קשה לשחזר את מה שעבר עלינו. משם הועברתי לבי"ח חולים 10 לעוד כשבוע. משם חזרתי להמשך השרות לעוד כחודש ואז שוחררנו. בתקופת הפציעה כששהיתי בבית (בארות יצחק) שמענו על נפילתו של מאיר שנור הי"ד, מילדי כפר עציון, שהחליט להיות חבר בבארות יצחק ונהרג בגבעת התחמושת. בפלוגה שלנו נהרגו מספר חברים שהיינו ביחד גם בסדיר וגם במילואים. השמחה על הניצחון הייתה עצומה והצער על הנופלים קצת נבלע.

שרה וינקלר:

במלחמת ששת הימים הגברים היו בצבא, ואני וארבעת בנותיי היינו בבית, דואגות וחרדות. ביום השלישי למלחמה, בבוקר השכם, שמענו את דוד בן-דוד קורא לפנינה ברוק: "פנינה, משחררים את ירושלים... עוד לא הודיעו את זה ברדיו, אבל כך שמעתי..." התרגשנו מאד וחיכינו בקוצר רוח להודעה מוסמכת ברדיו. כשנשמעה סוף סוף ההודעה התחלנו לבכות. אנשים נכנסו אלינו והצטרפו לבכי, ואפילו השמים בכו מהתרגשות - גשם של אייר התחיל לרדת.

חברי ניר עציון בטיול לגוש עציון 1967

מלחמת ששת הימים בעיניה של ילדה

פסי מאור

12 שנים מלאו לי בד' באייר תשכ"ז, והוריי תכננו לחוג את מסיבת בת המצווה שלי למחרת, ביום העצמאות, על הדשא בביתם. אלא, שחדשות מדאיגות שבשו את תוכניתם וגרמו לדחיית האירוע ל"ג בעומר ולבסוף לחופשת הקיץ. נאצר, נשיא מצרים, חסם את מיצרי טיראן ושיבש את השיט לנמל אילת ואף שיגר חיילים לחצי האי סיני. בבת אחת הוטלה המדינה לשבועות של מתח ודאגה שזכו לשם "תקופת ההמתנה". כילדים חשנו את המתח, שלוהו גם בתקופת חמסינים כבדים (בעידן של טרום מזגן). הורינו האזינו לרדיו בדריכות, החליפו מידע והסתודדו ביניהם, ורבים מהאבות שלנו גויסו למילואים. אבא שלי נקרא לצבא ביחד עם הג'יפ הירוק עימו עבד כרכז ענף גידולי השדה במשק (ואיתו העפיל מאוחר יותר גם לרמת הגולן העשנה).

בהיעדר מקלטים (מי חשב על ממ"ד?) הוטל על כל משפחה לדאוג לעצמה למחסה הגנה, על כל צרה שלא תבוא. שכנינו, משפחת ורדי, הצליחו לכרות בגינתם שוחה עמוקה ומעוררת קנאה. המגרש בחצר ביתנו, לעומת זאת, היה סלעי וקשה ובהיעדר גבר בבית לא הצלחנו במלאכה. לידנו, במקום בו עומד היום מקלט בסמוך לצריפים הירוקים, עמדו שרידיה של אחת מסוכות "שיר השירים" ומסביבה חורש ירוק. "לא נורא" התנחמנו. "במקרה הצורך נסתתר בין השיחים..."

גם בבית הספר בניר עציון לא היה אז מקלט. בימים שקדמו למלחמה תרגלו אותנו במציאת מחסה, למקרה שאזעקה תפתיע אותנו במהלך יום הלימודים. בהשגחת המורים שלנו היינו גולשים במדרון הסבוך מצפון בית הספר בחיפוש אחר מקום מסתור בטוח. בעינינו הילדים, זו הייתה פעילות משעשעת והפוגה נעימה מיום הלימודים.

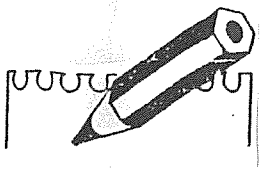
בוקר החמישה ביוני מצא אותנו ישובים בכיתה כבכל יום רגיל. בשעה 8.00 התעורר לחיים לפתע הרמקול הקטן, שהיה מותקן בפינה העליונה של הלוח, ושמענו את קריין "קול ישראל" מכריז על קרבות עזים המתחוללים בדרום.

כך כתבתי ביומן שניהלתי אז: "לפני שבאיים התחילה כוננות ואייסו חיילים פנים, ביניהם את אבא! אייסו כלי פכה. אימנו את הילדים מה אליהם לעשות בזמן שיש חס וחלילה אזעקה. אתמול התחוללו קרבות עזים בג'ס. ביום שני כ"ו באייר תשכ"ז פוצרה מאחזת השחרור השנייה של ישראל".

מיד לאחר שידור החדשות פוזרו הילדים לבתיהם ונותרנו בביה"ס רק אנו, תלמידי ו'- ח'. בשעות שלאחר מכן מילאנו שקי חול והדבקנו פסי נייר דבק בשתי וערב על גבי החלונות הגדולים של ה"מסעדה" (אולם התפילה) וחדרי המלאכה. השגיחה עלינו מורתנו לכלכלת בית אסתי פליישמן (שהתחתנה מאוחר יותר עם יוסי רון מילדי כפר עציון). למשמע קולות רעם ופטרייות עשן שעלו ממזרח, שם לחמו כוחות צה"ל בגזרת שכם וג'ני, הסתתרנו מתחת לעץ אורן גדול. למחרת בבוקר נודע על ההצלחות של צה"ל במלחמה: 400 מטוסי אויב הופלו, ג'נין וסביבותיה, רצועת עזה ורפיח נכבשו.

מהיומן: "... אבל גם ניצחון מלחי צה"ל הוא גם האבא: 19 מאוסים ישראלים
 הופלו. שאונה טייסים נהפלו והנותרים נאלמו. אחזים נמצאים בשבי! אצלנו
 הייתה אצקרה לניסיון והיום בבוקר שתי אצקות אמיתיות. מאוסי האויב
 חוזרים לארץ ומפציצים שהם וסמ. גם באזורנו אזור חיפה הפציצו ואנחנו
 שומעים מדי פעם בשם: בוקר בוקר וזה מפחיד מאוד. כי מי יודע לאיזה
 היט ואבדון תפוסם כל פציצה מהפציצות הנופלות כהרף. אני צואת
 לחיילים ובניהם גם לאבא..."

ועוד אני מתארת בקצרה מה קורה איתנו, ילדי המשק: "האלף המצב המלחמתי
 אומרים כל תלמידי ביה"ס בישוב שלהם ואכן חיברו אצלנו כיתות: א-ב' עם
 האורה ציפי רון. ג'-ד' עם האורה שושנה הצאירה ה-ו-ז' ביחד עם פנחס
 ורבי ואיקה עמית (נחילאית במשק). בצריכות הקשבנו לחצרות. שמואל
 בהצלחת צה"ל והתייחדנו עם משפחות המתים והשבויים. היות ורוב השלבים
 לויסו והפנה יש העלפניות יבול רב ומסובח. אנו יורדים לעבוד במיון
 עלפניות בעוד שעה..."

זכור לי, שלמרות הניסיון להשאיר אותנו בשגרת לימודים רגילה הדבר לא צלח. דברים
 מעניינים ומרתקים הרבה יותר התרחשו מסביבנו. אי שקט וחוסר משמעת גרמו לחיילת
 הנח"ל הצעירה שהפקדה עלינו לנוס מהכיתה בדמעות. לאחר שגערו בנו: "היא במתח כי
 החברים שלה נלחמים בירושלים" באנו להתנצל בפניה. ביום השלישי למלחמה נכבשה העיר
 העתיקה. מתוך היומן: "... טקס נהדר נערך ליד הכותל המערבי הנישן זללים.
 שרו את ההמנון. אמרו קדיש והזלילו את לוצל המאורע. אצלנו במשק סערו
 הפוחות של שפופ כפר עריון. שרו לחיים ושמו מאוז."

עם היוודע העובדה שגוש עציון שוחרר זרמנו, חברים וילדים, לבית משפחת בן דוד. אוירת
 שמחה והתרגשות אפפה את כולם ותחושה שאנו שותפים לרגע היסטורי מיוחד במינו. אנו
 הילדים, מחקנו את הקו הירוק באטלס בית הספר ושרטטנו בו את הגבולות החדשים
 שהשתנו מיום ליום.

"חברון, שכח. בית לחם נכבשו וקבר פחל ומערות המכפלה ביצנו. הפמה
 הסופית נכבשה ולבואות מדינתנו הופחבו מאוז. צה"ל חונה ליד הסואץ...
 המלחמה נאמרה. אבל עכשיו מתחילה המלחמה בצבא ופיא ולא באש. הפיה"מ
 ניתקה את יחסיה עם ישראל. המלחמה אפכה שישה ימים ואכן היא נקראת
 מלחמת ששת הימים."

המלחמה הסתיימה בתחושת אופוריה, שגם אנו הילדים היינו שותפים לה. ממלחמה זו חזרו בריאים ושלמים כל חברי המשק והנח"לאים שהשתתפו בשחרור ירושלים. מסיבת הודיה התקיימה בצריף בית הכנסת הישן ונערות המשק שרו במנגינת "הן אפשר" מילים שחוברו לרגל שחרור גוש עציון: "גוש עברי, גוש גלמוד, גוש עציון שלחם לחירות..."

השיר "ירושלים של זהב" שהושמע לראשונה בפסטיבל הזמר והפזמון, הפך ללהיט אקטואלי, כמעט המנון. נעמי שמר, אף הוסיפה בית לשיר: "חזרנו אל בורות המים, לשוק ולכיר. שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה..." הודפסו אלבומי ניצחון ותקליטים אשר זכו לביקוש רב. טיולים מאורגנים גילו בפנינו חבלי ארץ של הכרנו, וכך יצאנו גם אנו, אנשי ניר עציון לטיול כזה. בפעם הראשונה בחיי הגעתי לירושלים, שעד אז נחשבה עיר מסוכנת לטיולים. מלאי ביטחון עצמי ושאננים מדאגה נכנסנו לג'נין ושוטטנו בשוק של שכם, שם הציעו 10 עטים בלירה. בשוק ברמאללה קניתי גלויות נוף. המשכנו לחברון ומשם לכפר עציון:

"סייפנו בכפר ופאינו את האחנה הערבי שם. אבל היו קצת שפידיס מהכפר:
פה קיר של בניין. פה שלז של נווה עובדיה או אפתל פאינו עם עצי תאנים
אפוש שפארו. אק פתאום הופיעו חיילים ודפשו שנצא כי אצבריהם הכפר
מאוקס. אינני יודעת מדוע. אבל כפר עציון השפה עלי אווירה מיוחדת
באינה אווירה של התרוממות הפוח ולאווה ועם זאת הצבעותי על החללים
שנפלו ולא זכו להשיע אפאע הנה: ביקור הכפרם ההרוס.

מש נסענו לירושלים. נכנסנו דרך שער האשפות והלכנו לכותל הארבעי.
לכותל יש אננים אצולות הנצבכים התחתונים וקטנות יותר לאעלה מבין
האננים פאיתי פתקי בקשה רבים... ניסקתי את הכותל והתפלאתי מנחה
בנשיקות נפרצתי מנו ויצאנו לעיול מסביב לחומה... היה טיול נהדר!"

בדרשת בת המצווה שלי, שנחגגה לבסוף בחופש הגדול, אמרתי כך: "פסי הקטנה גדלה, והמדינה גם היא גדלה פי כמה..."

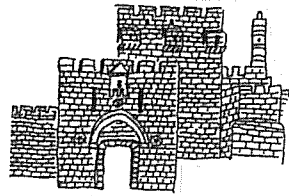
בשש השנים שחלפו בין מלחמת ששת הימים למלחמת יום הכיפורים, שבהן אפפה את הארץ גאוות מנצחים, גדלתי והתבגרתי.

בספטמבר 1973 התגייסתי לצה"ל וימים אחדים לאחר מכן פרצה מלחמת יום הכיפורים הנוראה והמטלטלת. בתפקידי כקצינת נפגעים בגולני נפגשתי עם הצד הכואב של המלחמה ועם מחיר הדמים הכבד.

התפכחנו משיכרון הניצחון, הבנו שבכוח לא פותרים מחלוקות ונדרש מאמץ מדיני והמון רצון טוב מצד שני הצדדים.

חמישים שנים חלפו מאז מלחמת ששת הימים. אני נישאתי והקמתי משפחה וחמשת ילדי שירתו בצה"ל. השלום לעומת זאת, עדיין לא פה. האם נזכה לו בימינו?

מלחמת ששת הימים בירושלים

לאה רוזנברג

"מעשה ברי' חייא בר אבא ורבי שמעון בן חלפתא שהיו מהלכין בהשכמה בבקעת ארבל, וראו איילת השחר שבקע אורה לעלות. אמר לו רבי חייא: כך היא גאולתן של ישראל. אמר לו רבי שמעון: בתחילה היא באה קימעא קימעא, ואח"כ היא מנפצת ובאה, ואח"כ היא פרה ורבה, ואח"כ היא משתבחת והולכת...". (ע"פ ילקוט שמעוני לתהילים).

מרתקים ומלאי הרפתקאות היו חיינו בירושלים בדור שלאחר בקיעת אורה של איילת השחר. וכבר רואה אני קמצוץ של זלזול בעיני ותיקים שבכם. וכי מה ייחוד וטעם יש לה לילדות בירושלים שלאחר הבריטים בלי הגנה, אצ"ל ולח"י, בלי הפלמ"ח ומלחמת השחרור? מה כבר יכול להיות מעניין? יאמרו צעירים שבכם. לפני עידן הטלוויזיה המחשבים והטבלטים, בלי פייסבוק וטוויטר?

אולי לא הייתה ילדותנו פורייה ומעניינת כמו זו של דור הנפילים, אך גם אנו אספנו חוויות מאלה שעיר הקודש מזמנת בנדיבות לכל הבאים בשעריה.

יומנו החל עוד בטרם בקיעת אורה של איילת השחר, עם קריאת המואזין שנשמעה היטב מכמה כיוונים. משיח גיראח, מנבי סמואל, שועפת ומסגדי הר הבית. ותיקים ומנוסים שבינינו ידעו לדרוש דרשות, לפרש פרושים ולנבא עתידות על היום הבא עלינו על פי נימת קולו של המואזין. אם הקול היה מנומנם ופייסני, ידענו שקיים סיכוי סביר שהיום יעבור ללא תקריות ירי, ובשקט יחסי.

אם קולו של המואזין היה מתלהם ומתלהב ובכל משפט שני אוזכרה המימרא 'איטבח אל יהודי' מיד ידענו שצפוי לנו יום גדוש אירועים, יריות, ניסיונות חציית הגבול, ועוד שאר מרעין בישין.

לרוב היוותה קריאת המואזין אות לכך שעוד מעט יגיע הזמן לקום, ואם יש בדעתנו להתהפך או להטיב את השמיכה, כדאי שנעשה זאת בהקדם, לפני ההשכמה הבאה.

קולות המטווחים שהחלו במחנה שנלר היו האות הסופי לעליית איילת השחר, וסימן שהגיע זמן להיפרד מהכרים והכסתות ולהתעורר לבוקר ירושלמי חדש.

מרכיב חשוב בבקר של ילדות ירושלמית בעידן שלפני שחרור ירושלים היה טקס האזהרות. ירושלים דאז הייתה עיר מוקפת גבול, לאן שלא פנית, נתקלת בגבול. אמהותינו הזהירו אותנו ואסרו עלינו בתכלית האיסור להתקרב לרחובות הגבול. "שלא תעזו ללכת לסוף רחוב בר אילן! יורים שם". "בפאג"י נפצעה שלשום ילדה בדיוק בגילך". "שלא תעזו ללכת לחורשת תל ארזה שליד שטח ההפקר זה עלול להיגמר רע...". אני קיבלתי בתור בונוס גם איסור מיוחד. נאסר עלי בתכלית האיסור לעלות לגגות הקרובים לגבול כיוון שאחות אבי נהרגה במלחמת השחרור כאשר עלתה לגג לתלות כביסה. למזלי הרב גג בית הורי לא נכלל בשטח האיסור.

גג ביתנו היה הגבוה בבתי השכונה, על פסגת הר. בירושלים של טרם עידן גורדי השחקים היווה הגג מגדל תצפית של ממש. מהגג צפו הורינו בערגה וגעגועים אל עבר חומות העיר העתיקה והר הבית. מהגג צפינו בפליאה באורות המתחלפים בימי הרמדאן על גג מלון שבע הקשתות, המכונה בלעז אינטרקונטיננטל. מהגג צפינו בגעגועים להר הצופים. ב-99% מהמקרים היה מישהו משכנינו קרובינו או מכרינו בכוח המאבטח את המובלעת.

בימים של חילופי משמרות. הפך גג ביתנו לחפ"ק של ממש. משלחות הגיעו לגג ע"מ לחזות בקצב התקדמות השיירה, ולדווח ממקור ראשון את אשר ראו עיניהם. המתח היה מגיע לשיאו אחרי שדווח שהשיירה עברה את מעבר מנדלבאום ועד הגיעה להר הצופים. מהגג יכולנו לראות מצד אחד את הכנסת החדשה ואת גגות המוסדות הלאומיים, ובצד אחר את גבעת הרדאר. מהגג צפיתי באימה אחרי קצב התקדמותו של ארמון חוסיין, הלא הוא תל אל פול.

על אף שהיינו רכים מאוד בשנים, המתח של תקופת ההמתנה שקדמה למלחמת ששת הימים הורגש היטב. תרמו לכך נקודות הגבול הקרובות ושכנותינו למחנה שנלר שהיווה אז מחנה גבול של ממש.

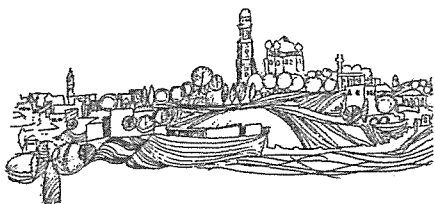
קצת אחרי פסח קנתה אמי סל גדול והחלה למלאות בו מצרכים. בקבוקי שתייה, בסקוויטים, מצות, פירות, שוקולד, נרות, יוד ותחבושות. שאלותיי בדבר מטרתו של הסל נענו במקרה הטוב בשתיקה מבשרת רעות, ובמקרה הפחות טוב, באמת העירומה "זה למלחמה" סתמו ולא פרשו.

מנימת קולם של הורי הבנתי שמלחמה זה משהו נורא, ואיום הרבה יותר איום מהיריות שאנחנו שומעים כל יום.

בשנלר לא הפסיקו להתאמן. הבנים בשכונה סיפרו שיש שיירה של טנקים שחונה בגאולה, וקיבלנו רשות לטפס עליהם אחרי המלחמה. המואזינים במסגדים נשמעו מאיימים ועצבניים מתמיד.

ביום שני, כ"ו אייר תשכ"ז התעוררתי לקול צפירה שהזכירה לי את הצפירה המכריזה על כניסת השבת. מה זה? שבת ביום שני? אימא הסבירה לי שזו הצפירה המכריזה שהמלחמה התחילה ושעוד מעט נצטרך לרדת לקומה הראשונה עד לסיום המלחמה. כמובן שנאסר עלי בתכלית האיסור ללכת באותו בוקר לגן. במקום להשתעמם, ירדתי לחצר לעזור למבוגרים במילוי שקי חול. בשכונתנו לא היה אף מקלט, והמבוגרים נאלצו לאלתר מקלט בדירה שבקומת הקרקע, ולצפות את החלונות בשקי חול. לאחר זמן לא ארוך של מילוי שקי חול, התחלתי להשתעמם ולחפש לעצמי הרפתקאות. בדיוק באותו רגע קראה לי חברתי מהבניין הסמוך לראות את "הקפיץ קפוץ" החדש שקיבלה לאפיקומן. אני כמובן נענית להזמנתה בשמחה. רק דרכו רגלי על סף ביתה ומיד נשמעו קולות מקלעים. האמת, לא הבנתי על מה המהומה. מורגלות היו אוזנינו ברעש נק"ל ומקלעים מהמטווחים במחנה שנלר. רק אחרי שאמה של חברתי התחילה לצרוח התחלתי להבין שמהו רציני קורה. את המרחק מחצר ביתה של חברתי לחצר ביתנו עשיתי בריצה ובכי. השמים כבר היו אדומים, ובכל מקום נשמעו הדי התפוצצויות. מטוסים חגו מעל לראשינו, זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי מטוסים בשמי ירושלים. ראייתי התערפלה. מזל שאבי שמע את בכיי ובה לקראתי. עיני אמי היו נפוחות מבכי. היא הייתה משוכנעת שמהו איום קרה לי, וכי יעלה על הדעת שכך סתם ילדה בת חמש שבדרך כלל מתנהגת בהגיון תעזוב חצר בטוחה וחמימה, ותלך לרעות לה לבד בחצרות זרים, כשבחוץ משתוללת מלחמה!?

אבא הכניס אותי למקלט המאולתר. סל ההספקה כבר היה שם, ואימא שנרגעה בינתיים, הוציאה משם בסקוויטים שהיו אמורים להרגיע אותי. לקינוח חטפתי "מי שברך" שכמוהו טרם שמעה אוזן עד אותה שעה.

המקלט שלתוכו הצטופפו דיירי הבניין היה דירה בת חדר וחצי שהתגוררה בה משפחה בת חמש נפשות. אבי המשפחה גויס, ואם המשפחה הפכה להיות המארכת. הדי הפגזות נשמעו היטב, והילדים הגדולים שביננו ידעו לזהות את סוגי הנשק וחומרי הנפץ, ואת מקום נפילתם. בשעה 16:00 חדר פגז למקלט שלנו (אופס, אולי הוא חדר דרך שק חול שאני מילאתי...). בנס לא נפגע איש. גב' כהן חטפה כווייה קטנה ביד, מוישיק כווייה ברגל, ואני הקאתי מרוב בהלה.

הבניין כולו עבר להתגורר בפרוזדור הצר של דירת מארחינו.

לגב' כהן היו חמישה בנים בחזית ומכיוון שכך ציידה אותה בתה מבעוד מועד בטרינזיסטור, שהביא לנו דיווחים מהשטח בשידור חי. טרינזיסטור היה מצרך יקר ערך באותם ימים, ונחשבנו לברי מזל. במקלטים האחרים נאלצו להסתפק בדיווחים של אנשי הג"א שהעבירו מידע ואספקה.

הטרנזיסטור לא הפסיק לזמזם שמות. מוצב הפעמון, מלון אמבסדור, תל אל פול, שיח ג'ארת, אוגוסטה ויקטוריה, בית ספר לשוטרים וגבעת התחמושת.

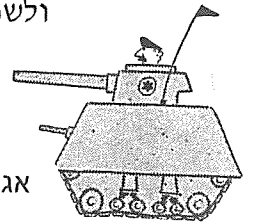
כשהתפוצץ הבונקר המרכזי של גבעת התחמושת, הזדעזע הבניין כולו, ואיים לקבור את כולנו חיים. סדקים נפערו בקירות הפרוזדור שלנו, כוח הדיבור ניטל ממני למשך דקות ארוכות. כוח הדיבור חזר אלי רק אחרי יוזמה של כמה מצעירי המקלט לפצוח בשירי התקופה להעלאת המורל "נאצר מחכה לרביץ" ו"אנחנו נעבור בחושך ובאור".

כאשר שרנו "ירושלים של זהב" ההתרגשות הגיעה לשיאה!

לפתע בקעו מהטרנזיסטור המילים "הר הבית בדינו", ו"אני כאן ליד הכותל". אמותינו פרצו בבכי, גם אנו בני הדור שלא היה מעולם בכותל נדבקנו בהתרגשות.

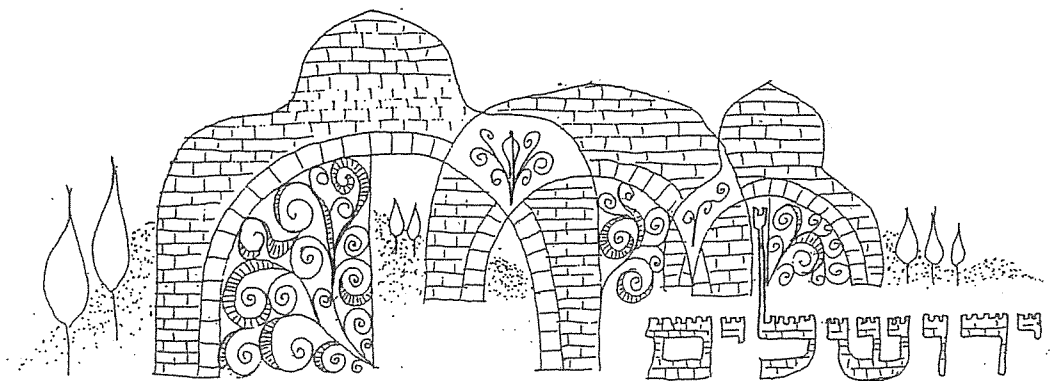
אשרינו שזכינו להגשים בגופנו את חלומם של יהודים במשך אלפיים שנות גלות ולקיים את נבואת הנביא זכריה "ורחובות העיר יימלאו, ילדים וילדות, משחקים, ברחובותיה". יהי רצון שיקויים בנו בקרוב החלק השני של הנבואה "כה-אמר יהוה צבאות, צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית-יהודה לששון ולשמחה, ולמועדים, טובים; והאמת והשלום, אהבו".

יום ירושלים שמח!

אגב

בסיפור מוזכרים "הטנקים שחנו בגאולה". לא מזמן סגרתי מעגל עם הטנקים האלה: נסעתי להשבעה של מורדי (מרדכי מרקובסקי) מגרעין צבר בכותל המערבי. הגיע לשם (בהפתעה) סבא שלו שהיה לוחם חטיבת השריון ששחררה את צפון ירושלים במלחמת ששת הימים.

אין כמו בבית

תמי וייל

בד' באייר תשכ"ז, 14/5/1967, ערב חג העצמאות למדינת ישראל, הכניס שליט מצרים ג'מאל עבדול נאצר כוחות צבאיים רבים לסיני וסילק את כוחות האו"ם שישבו שם.

האו"ם, בתגובה לכך, אכן הסתלק...

על אזרחי ישראל, המדינה בת ה-19, עברו כשלושה שבועות מורטי עצבים שנודעו לימים בשם "תקופת ההמתנה".

בהיותה רק בת שמונה לא ממש עניינו את תמי עניינים שלא נגעו בה אישית. לכן, כשאמה בישרה לאחותה ולה כי סבה וסבתה החליטו לקחת אותן לטיול באמריקה, ועוד על חשבון הלימודים, פרצה בצהלות ובריקודים למשך דקות ארוכות, ואפילו לא שאלה למה ומדוע.

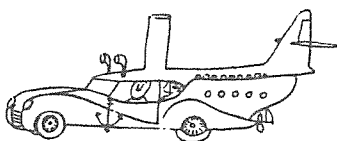
...עם הגיעם לנמל התעופה מיהרו הילדות אחרי ההורים שסחבו עבורן את המזוודות - הן עצמן "סחבו" את הבובה מימי והדובי הצהוב- וכשנכנסו לאולם תפסה דורית בידה של תמי. "בואי תמי, אל תעשי שטויות עכשיו. שלא נאחר לאווירון" ומשכה אותה כדי שלא תנסה לצאת שוב, להיכנס ולצאת בדלת המסתובבת.

ברגע הפרידה מההורים הבינו הבנות פתאום. זהו זה. הן לא תראינה את הוריהן יותר, בחודש הקרוב. תמי פרצה בבכי וחייבה את אמה בחוזקה, מנסה למשוך את הרגע עוד ועוד. היא חשה שגם אמה מחזיקה בה ומתקשה להרפות. לאט לאט, הורידה אותה האם וכרעה על ברכיה מול תמי. היא ליטפה את ראשה ומחתה את דמעותיה. במילים רכות הרגיעה אותה והבטיחה שתשלח לה מכתבים עם בולים יפים של פרחי ישראל, "שמרי על אחותך הקטנה. זכרי שאת הבת הבכורה שלי" ביקשה האם. היא הזכירה לה את הסיפורים שסיפרה להן על אמריקה הגדולה ועל הדודים ובני הדודים שמחכים להן.

עוד נשיקה ועוד חיבוק חזק חזק, נשיקה גם לאבא, והבנות פנו אל סבא וסבתא שחיכו בסבלנות.

כך צעדו בין סבא וסבתא, אוחזות זו בידי זו. מידי פעם הסבו ראשיהן לאחור וראו את ההורים עומדים, עדיין באותו המקום, ומנופפים לשלום בחיוך עצוב. על אף המרחק הן יכלו לראות גם את העיניים הדומעות של אמן.

תמי ודורית לא היו היחידות שטסו ל"חופשה" בחו"ל. יהודים רבים בעולם הזמינו את קרובי משפחתם לבוא אליהם ולהימלט מהגורל הבלתי נמנע. מחיסול מדינת ישראל על ידי צבאות ערב.

התחושה בארץ ובעולם הייתה כי סופה של המדינה הצעירה קרוב וכי אין סיכוי שנצליח גם הפעם לגבור על מאות אלפי ערבים. לא כפי שקרה במלחמת השחרור.

הימים עברו על האחיות הצעירות בנעימים. הן שיחקו במשחקים שהביאו איתן, תמי, שידעה לקרא, הקריאה לאחותה ספרי ילדים, בעברית כמובן, והן סעדו עם המבוגרים.

בערבים היה המצב מעודד פחות. הגעגועים לאמא ולאבא צפו ועלו ולא עזרו מילות נחמה של סבתא ולא הבטחות לפרסים אם תהיינה ילדות טובות ותתנהגנה כבוגרות. הרבה דמעות נשפכו מעיניהן והרטיבו את הכרית, והסדין, והשמיכה, ורק השינה המבורכת שנפלה עליהן לבסוף הצליחה להשכיח מהן את געגועיהן.

רגע לפני שנרדמו אמרה אתן הסבתא כל ערב את "קריאת שמע על המיטה" וסיימה בפסוק "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", פסוק שנסך בהן מעט רוגע.

בינתיים, בישראל פרצה המלחמה.

האות לפתיחת המלחמה היה הקריאה "סדין אדום", שהושמע בערוצי הרדיו שפעלו בארץ.

במהלך המלחמה הופגזו שדות תעופה ברחבי הארץ (רמת ישי ונמל התעופה לוד), הופצצו ערים (תל אביב, ירושלים, כפר סבא, נתניה ועוד) וקיבוצים בעמק החולה, ונהרגו גם אזרחים.

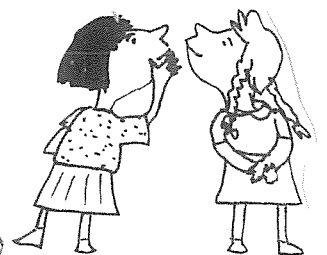
שתי הילדות, כמו גם בני דודתן בני גילן, היו עטופים היטב על ידי דודיהם ולא ידעו על כל הדרמות שהתרחשו אי שם, במזרח התיכון. מידי פעם ציירו וכתבו מכתבים להוריהן, וקיבלו בשמחה מכתבים עם בולים יפים של פרחי ישראל. הם ביקרו בדיסנילנד, שיחקו בכדור בחצר הבית ולמדו להכיר את בני דודיהן, איתם תקשרו בעיקר בשפה שכולם הכירו – שפת הילדים האוניברסלית- בעזרת תנועות ידיים, בציור על גבי לוח עם גירים ובהרבה צחוקים.

והנה הגיע היום המיוחל. הבנות הוסעו לשדה התעופה כדי לטוס – הביתה!

לקראת הנחיתה התקשתה תמי לשבת במקומה. היא הציצה מחלון המטוס אל חופי ישראל הקרבים, אל בתי תל אביב, דמיינה שהיא רואה אפילו את ביתה, בחולון, וכשנחתו לבסוף הרימה את ראשה המיוזע משקית ההקאה וחייכה, ומסביבה מחיאות כפיים ושירת "הבאנו שלום עליכם".

הפעם היו אלו דמעות שמחה והקלה גדולה שהרטיבו את לחייה ואת בגדה, כשחיבקה את הוריה.

בזמן הנסיעה, כשהן מתחרות זו בזו מי תספר יותר חוויות, סיפרו הילדות לאימן סיפורים רבים. אוי כמה התגעגעת אליהן.. אפילו למריבות ביניהן ולצעקות, התמוגגה האם.

היא המתינה שהבנות תרגענה ושאלה אותן אם שמעו מה היה בישראל כשהן היו באמריקה. כשנענתה בשלילה סיפרה להן על המלחמה שהתחוללה בארץ, במשך שישה ימים בלבד, ועל כך שצה"ל, הצבא החזק של ישראל, הצליח להתגבר על מצרים, ירדן וסוריה ולנצח.

בעיניים עגולות ובפה פעור הקשיבו הבנות לאמן, שהמשיכה וסיפרה להן על הרמה הסורית, שממנה ירו החיילים הסורים במשך שנים רבות על ישובים בגליל והרגו אנשים, ועכשיו היא בידינו ויקראו לה רמת הגולן. ועל מדבר סיני העצום, שהגדיל את מדינת ישראל פי 2 והרחיק את הצבא המצרי מהנגב ומאילת.

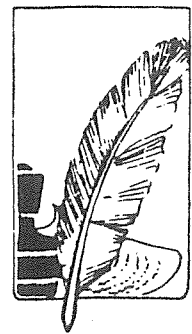
"ברגע שנוכל, ניסע לטייל ביהודה ובשומרון, בעיר שכם ובעיר בית לחם" הבטיחה לבנות, שהתקשו לעכל את גודל המאורעות, "ונבקר במערת המכפלה שבעיר חברון". "אבל לפני הכל" המשיכה האם, "נעלה לירושלים ונלך אל הכותל המערבי, להודות לה' על הניסים שעשה לנו".

"כן! כן!" צעקו הבנות וקפצו על המושב האחורי של החיפושית. "את יודעת אמא, שגם אנחנו התפללנו כל ערב, לפני שנרדמנו? ואמרנו 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל'". "ידעתי שהוא ישמור עלינו" הוסיפה תמי.

פה אחד פתחו הבנות בשירת "עושה שלום במרומיו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל", שפסקה רק כשנכנסה החיפושית לחניית ביתן. אין כמו בבית.

ד"ש מאבא

מילים: משה צורי
לחן: יוסי ואלד

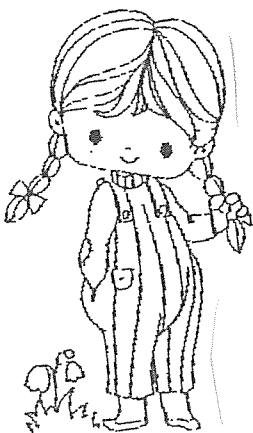
לך מיכל ילדה שלי
אצייר במכחולי
שיר חיבה לך אזמר
ואחזור מהר, מהר
שיר חיבה לך אזמר
ואחזור מהר, מהר.

אתגעגע, לא אבוש
ילדתי בת השלוש
רחוקה את, אני כאן
יעבור חיש קל הזמן.

אתגעגע, לא אבוש
ילדתי בת השלוש
רחוקה את, אני כאן
יעבור חיש קל הזמן.

עוד אגיע עוד אחזור
ואשמע קולך מזמור
את חכי לי, ילדתי
חמדתי בתי שלי
את חכי לי ילדתי
חמדתי, בתי שלי.

אתגעגע, לא אבוש
ילדתי בת השלוש
רחוקה את אני כאן
יעבור חיש קל הזמן
אתגעגע, לא אבוש
ילדתי בת השלוש
רחוקה את אני כאן
יעבור חיש קל הזמן.

מזל טוב!

לסטלה ומשה בו סעיד
להולדת הבת
יאיר - שלו

נכד ליהודית ושי שרון
<<<<<<

לחיים הילף
להולדת הבת

הלל

נכד לאסתר ואליעזר פרנקו
בן לחנה הילף ז"ל
<<<<<<

לאילנה ודני בלכמן
לדבורה כהן

להולדת הנכדה - נינה

כרמל הודיה

בת לשיר וטל שפיגל
נינה ליעקב כהן ז"ל
<<<<<<

ליהודית בקרמן
להולדת הבת

הללי - אסתר

נכדה לאוהד ואורית בקרמן
נינה ליוסף בקרמן ז"ל
<<<<<<

לדוד ומירי בן סירא
להולדת הנכדה

פליאה

בת למיכלי ויונתן סיידון
נינה לפנינה ונחום בן סירא ז"ל
<<<<<<

למרים ויקיר אור
להולדת הבת

עומר

<<<<<<

לרוית וכרמל רז
לחיה ויואל רז
לזאב רייסמן
לאביבה פלבניק

להולדת הבת - הנכדה - הנינה

זוהר

נינה לדבורה ודוד פלבניק ז"ל
נינה לרחל רייסמן ז"ל
<<<<<<

ליונית ומנחם יעקבי
לנישואי

זיו עם טליה

>>>>>>

לטלי וטל ליאון
לחיה ואלי ליאון
לנישואי

ליאור עם רוחמה

<<<<<<

ברכות הצלחה
לגיוס לצה"ל

ליאור ליאון
אוראל שער
נתנאל מנשה
עומר נוה
גל זהר

לבר המצווה

עמית יהב

ולהורים: ענבל ואבי
>>>>>>

לבית המצווה

הדרי עדן

להורים: כרמית ויוסי
נכדה לעליזה ויהושע סעדון ז"ל
>>>>>>

לבית המצווה

שירי בן ארי

להורים: חנה ודורון
לסבים: רותי וראובן
נכדה ללאה וישראל בן ארי ז"ל

שירבו

שמחות

במעוננו!

לאריה,

נכדו של דוד ברמן
בנו של אורי ז"ל
ברכות
על הצטיינות פלוגתית
במסע כומתה של
הנח"ל

לדוד בן דוד

להולדת הבנים

בניה - שלמה

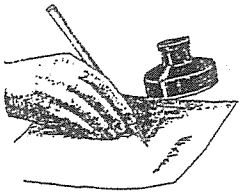
נכד לחנה ודוד נורדן
נוה

נכד לאודיה לביא
בן לעדינה בן דוד ז"ל
ובסה"כ 60 נינים
כן ירבו!

מכתבים מהעורף לבעל ואבא המגויס ערב מלחמת ששת הימים

יהודית רייך ז"ל ובנותיה חנה (15 וחצי) ופסי (12) כותבות מכתבים ליהושע רייך ז"ל:

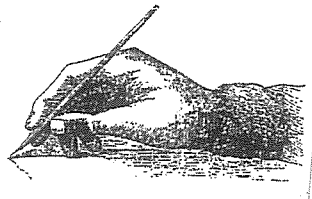

מאי 1967

ליהושע היקר שלום

השעה 11.30 בלילה... כל היום הולך עובר לא מפלישים את חסרונך. אבל
 בערב זה נופא. הפלשה מאוד לא טובה. הילדות מפחדות ואני מתלשלת
 לנצנצ אב קצת. אין לי חשק לישון. אב מה לעשות מוכרחה להתלבד...
 הלידה קרה לי כבר מוצי. אני מתעוררת לרעש כאילו יורד טפט. חשבתי שאני
 רק מצמח לעצמי! אחרי כמה זמן אני שוב שומעת ירדתי מהמיטה. הצלאתי
 את האור. מה אני פואה? הצינור ממכונת הכביסה נפל מהפרץ הפרץ היה
 פתוח והמים זרמו מי יודע כמה זמן. הכל היה מלא מים.
 לילה טוב. אני שולחת לך נשיקות חמות ולעלולים חלקים חלקים.
 מאתמול עז היום השתנה המצב רוח וההפלשה נשאר לנו רק לצאול לכת
 ולסמוך על הילדים. נשיקות נשיקות. מה עוד אפשר לומר

יהודית

לאבא היקר שלום!

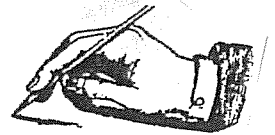
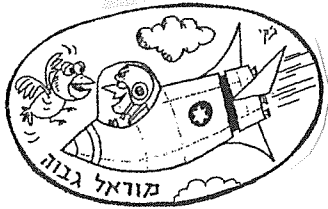
אני מקווה שהגעתי בשלום מפני שנורא דאגנו לך עם הגייפ שלא נסע. אחר כך הלכתי
 עם אמא למטה קצת כדי לראות אם לא נתקעת. אין שום חדש במשק. בבוקר למדנו
 ואחרי הצהריים עבדנו במיזן עגבניות עד שש וחצי בערב כיוון שהיו המון עגבניות.
 בבוקר באו בנות מחיפה לעבוד.

נחום ויעקב רון כעת בחופש. גם פנחס מוטוט קפץ. אני באמת לא מבינה איך הוא
 מצליח להיות כמעט כל יום. יותר מזה אין לי מה לכתוב ואתה רואה שהעט עושה לי
 קצת צרות לכן אני מסיימת.

כתוב הרבה ויותר משתכתוב - תבוא.

מחנה האוהבת

לאבא'לה היקר שלום

אבא מה שלומך? אצלנו הכל בסדר והאווירה כבר איננה כזו כק
מתחה.

אני מקווה שאצלכם גם כן הכל מתנהל כסדרו. היום הקשבתי הבית
הספר לחדשות ואנו גם מכינים מתנות לחיילים.
השבוע צריכים להיות לנו שלושה מהתנים: הדינים המסנה ובטבע. כפי
שאתה רואה איננו חסרים במהתנים, אבל גם שיצורים אנתנו מקבלים
די והותר. אנתנו חוצרים תמיד אחרי שש שעות, אבל אנו מניר עציון,
חוצרים לפצמים יותר מאוחר כי אנתנו צוצרים ל"טווייל", כלומר
למורה מאי, להכין את החומר לתצרוכה.

עכשיו רק המנהל חסר. מוטק'ה חזר וכמובן צצקות נשמעות מהבית
השכן: "אברמ'לה אוי ואבוי לך..."

איך אתם, מתצמחים בצבא?

יהי רצון שמיצרי טיראן בקרוב יפתחו ואתם החיילים הביתה תישלחו.

חיילים אהובים יהי עצמכם אלוקים

נשיקות חמות ואהבה אין קץ

מתק האוהבת אותך מאו?

פסי

ילדות ירושלמית

לאה רוזנברג

בית החולים ביקור חולים 14 שנים לאחר הגאולה הראשונה, 5 שנים לפני הגאולה העתידית.

בית החולים נוסד בעיר העתיקה באמצע המאה ה-19 ועבר למשכנו "החדש" בשטראוס פינת הנביאים בשנת תרפ"ה (1925). 5 דקות הליכה מבית המעלות, מקום משכנה הזמני של כנסת ישראל. 6 דקות הליכה מהחומות.

על נהרות בבל ואירן ישבו אבות אבותיי גם בכו בזכרם את ציון. ואילו אני זכיתי להיוולד בה. צאצאית ראשונה לשושלת ארוכה שנולדה בעיה"ק, במדינת ישראל הריבונית.

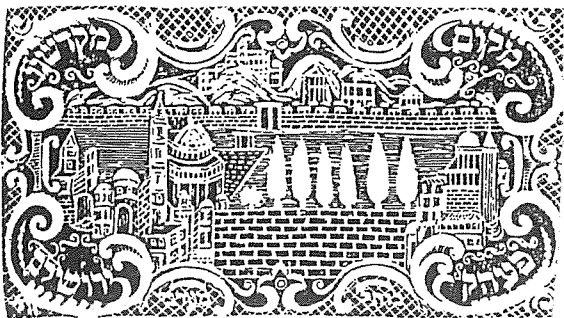
ילדות בירושלים בשלהי ימי בין הגאולות¹, ילדות שעבר הווה ועתיד משמשים בה בערבוביה, ילדות הנושאת על כתפיה חלומות ותקווה של מיליוני יהודים באלפיים שנות גלות ובכל זאת נשארה ילדות.

ילדות של חיבורים: חיבור של גשם ורוח, חיבור של טבע ועירוניות, חיבור של חרדים, דתיים וחילוניים, סוציאליסטיים ובורגנים, ציוניים ונטורי קרתא, מזרחים, צברים ואשכנזים. החיים בצוותא בעיר שחוברה לה יחדיו, עיר שעושה כל ישראל חברים. הרדמות לקולו של הארי השואג מגן החיות התנכי, התעוררות לקולם של המטווחים במחנה שנלר.

אוטובוס פעם בשעה. רחוב ריק לחלוטין ממכונניות פרטיות. עגלה עם סוסה שחונה כל ערב בסמטה שלנו.

טיפוס על עצי אורן ירשלמי, שזירת זרים מעלי פלפל, זלילת שזיפי ומשמשי בוסר. חשש מתמיד מחצית הגבול בטעות. גבול בכל מקום. חומה בקצה רחוב יפו, גדרות תיל בקצה רחוב בר אילן. שטח הפקר וצלפים בחורשת תל ארזה, יריות ואבנים על הרכבת בבית צפפה.

הצטרפות לשירה הבוקעת מביתו של הרב צבי יהודה², משחק תופשת בשעת קבלת שבת במרפסת ביתו של הרב הנזיר³, התגנבות ל"טיש" של שכנו האדמו"ר מלעלוב.

¹ בין הגאולות- כינוי שלי לשנים בין הקמת המדינה לשחרור ירושלים

² הרב צבי יהודה זצ"ל גר בחצר הגובלת לחצר ביתנו.

³ הרב הנזיר, הרב דוד הכהן זצ"ל גר ברחוב הסמוך אלינו. היה מנין קבוע בביתנו.

דיבור בניב מיוחד:

מאאתים (200), חתולה (כינוי לחתול מכל מין), קוקו שקר (קוקו בלוף), אבו יויו (שק קמח), אבן שוק (אבן ניר ומספרים), צ' פחס ("ברכה" למסתפרים), בובקעס (אצטרובלי ברוש), אגו'אים (גוגואים, חרצני משמש).

אכילת במבליק(ליקריץ), זיזי (חיטה תפוחה), שתית פטל (כינוי ירושלמי לכל התרכיזים).

משחקים ירושלמיים: ארץ (קלס), סטנגה, צעדי ענק (שלוש מקלות), אחת שתיים שלוש דג מלוח.

יובל שנים חלפו מאז שחרור ירושלים, ובחסדי ה' זכינו ש"פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה" אך בליבי היא תיזכר לעד כעיר הקטנה של פעם.

מי ייתן והיא תישאר לעד, עיר שחברה לה יחדיו ועוד השנה נזכה לשמוע את קול התור בארצנו ולחזות בפעמי משיח.

יום ירושלים שמח!

אמר הבלן ממאה שערים :
ירושלים שלי

היא שטריימל שחור וספרים אפורים
ו"בת ישראל לא תלך בקצרים"
ו"בת ישראל לא תלך בקצרים",
היא לחש תפילה לימים אחרים
לא כאן, כי למעלה קורצת היא לי
ירושלים שלי ...

אמר הצעיר שם ליד שער שכם :
ירושלים שלי

היא צלב על חנות, ושוטרים בחצות
אחות שהלשינה ובור עם פצצות
אחות שהלשינה ובור עם פצצות,
מצעד עצמאות, וידיים קפוצות,
"יס סר, ווט דו יו לייק? קבב אור שישליק?"
ירושלים שלי ...

אמר החייל מאשדות יעקב
ירושלים שלי

הייתי בה פעם בבוקר של שכול
סימטה וצלף בצריח משמאל
סימטה וצלף בצריח משמאל
מאז לא חזרתי פשוט לא יכול
אבנר וגדי - שניהם בשבילי
ירושלים שלי.

ירושלים שלי

מילים: דן אלמגור
לחן: נורית הירש

אמר הרוכל ממזכרת משה :
ירושלים שלי

היא מחנה יהודה בערב חגים
שבת של "פפיטס", קללות נהגים
שבת של "פפיטס", קללות נהגים
וחומוס של רחמו וריח דגים
כביסה על הכביש ומקלחת מדלי

ירושלים, ירושלים,
ירושלים שלי .
ירושלים שלי ...

אמר הסנדלר משכונת קטמון :
ירושלים שלי

הוא שבע שנים של גשמים בבלוקון
שיכון בלי חנות, אוטובוס בלי חשבון
שיכון בלי חנות, אוטובוס בלי חשבון,
שבת - הצגה ראשונה באוריון
גם קטמון ג' היא בשבילי

ירושלים שלי ...

ערב מפגש לשרידי גוש עציון

פסי מאור

לפני מספר שבועות פנה אלינו חברנו ממשואות יצחק, בני בשן, וסיפר על יוזמתו לקיים מפגש לשרידי גוש עציון מכל ארבעת היישובים שנבנו בו: כפר עציון, משואות יצחק, עין צורים ורבדים. כמעט 69 שנים חלפו מאז נפילת הגוש באייר תש"ח. רבים מן הנותרים ממנו כבר אינם בין החיים, ובאלה שעודם עימנו נתן הזמן את אותותיו. בני, שהוריו דבורה ואליעזר בשן, יבדל"א, היו בין מקימי משואות בגוש ובבקעת שפיר, ראה בקיום אירוע זה הזדמנות אחרונה וחד פעמית.

לצערנו נאלצנו לספר, שמכל חברינו - אנשי כפר עציון, נותר לפליטה רק דוד בן דוד יבדל"א. משהביע דוד את רצונו להרחיק עד למשואות יצחק כדי ליטול חלק במפגש, התנדב יורם להסיעו תחת "כובע" הנהג, וגם אני הצטרפתי. אבל היה לנו כובע נוסף שקישר אותנו לאירוע, כבנם וככלתם של אורה ז"ל ומשה מושקוביץ (מושק'ה) יבדל"א, שנמנו על הגרעין המייסד של משואות יצחק בגוש עציון - שם גם נולדה בתם הבכורה שלומית.

כתאריך המפגש נקבע חודש פברואר, ימים אחדים לאחר ט"ו בשבט - והייתה בו סמליות רבה. בחודש פברואר 1947 הוקם הקיבוץ רבדים כרביעי ביישובי הגוש, ובפברואר 1949 שוחררו אחרוני השבויים ממחנה השבויים אום אל ג'מאל. בט"ו בשבט שנת תש"ד 1944, הקריא שלום קרניאל הי"ד (שנהרג אחר כך בשיירת העשרה) את מגילת הנטיעות בכפר עציון כטקסט מכונן הנחתם בפסוק: "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תישאו לעמי ישראל... ונעבדתם ונזרעתם: והרביתי עליכם אדם כל- בית ישראל כולה ונושבו הערים והחרבות תבנינה" (יחזקאל ל"ו).

המפגש התקיים באולם במשואות יצחק, וניכר היה שהמארגנים וחברי המשק המארח טרחו רבות להצלחתו: בכיבוד עשיר שהוכן ע"י החברות הוותיקות במו ידיהן, במדבקות שהוכנו מראש והוצמדו לבגדו של כל אחד משרידי הגוש, בשירת ילדות "פה בארץ חמדת אבות" ובתכנון ערב מעניין ומרתק. את הערב ליווה בנגינת אקורדיון בן משואות יצחק, אלי גלבוץ, בצרור שירי תש"ח והקמת המדינה. ואכן, לא היה מתאים יותר מהשיר "אח, פגישה שכזאת, זה רק פעם בשניים דורות..."

דוד חברנו, שהוא הגבר היחיד מכפר עציון שעודו בחיים והיה גם זקן המשתתפים, זכה לכבוד רב ואנשים רבים ניגשו אליו כדי הציג את עצמם וללחוץ את ידו. בשלוש דקות הדיבור שהוקצו לו, בחר דוד לספר על תפקיד המוכתר שמילא בכפר עציון ועל קשריו עם הבריטים ועם הערבים באזור.

מושק'ה, אביו של יורם, קישר בדברי התורה שנשא את פרשת "בשלח", בה הושלך עץ אל המים למען ימתקו עם ה"אלון הבודד", סמל הכיסופים בעבר ומרכז הגוש המתחדש היום. חברים רבים מכל ארבעת היישובים סיפרו, איש איש בדרכו, זיכרונות מן הגוש: עלייה על הקרקע, מצור ומאבק, הכנה לכניעה, הליכה לשבי וחזרה ממנו. לא נפקד מקומן של הנשים, שנשאו גם הן בעול הבנייה, הביצורים והשמירה.

לי, שגדלתי בניר עציון על מיתוס כפר עציון, היה מרתק לשמוע את סיפוריהם של שלושת היישובים האחרים אותם לא הכרתי. כך למשל, טען צבינג'י, חבר רבדים, שלא הייתה בעיניו ובעיני חבריו משמעות לעובדה ששלושת הקיבוצים האחרים בגוש הם דתיים ואילו קיבוצם שייך לתנועת השומר הצעיר. שלא כמו היום, לא הייתה ההתיישבות בהרי חברון, מבחינתם, נושא שני במחלוקת והם עלו על הקרקע בחדווה ומתוך רצון להקים שם בית קבע.

חברים אחרים ציינו את הקשרים הטובים שנוצרו בין המתיישבים הדתיים והחילוניים ואת שיתוף הפעולה שהתהדק בחודשי הלחימה על הגוש. באווירה מחויכת סיפר אביבי מרבדים על ההוראה שנתן לאנשי קיבוצו לשבות מעבודת הביצורים בתאריך האחד במאי שהוא "חג העמלים", בניגוד לחברי הקיבוצים הדתיים שקיבלו היתר רבני לעבוד בכך אפילו בשבת. הוא סיפר על משפט שדה שערך לו מוש מפקד הגוש, אשר קבע שהמעשה חמור ביותר ושניתן להשית בעטיו אפילו עונש מוות... "עובדה שאני פה" סיכם לצחוקם של השומעים. יהודה נוימן מעין צורים שהגה את קיומו של הערב, סיפר בבדיחות הדעת איך התקשר לאחר שנים לברך חבר רבדים בברכת "חג שמח" באחד במאי, הרבה לאחר שתאריך זה איבד מזוהרו, ונענה בשאלה: "איזה חג היום?" וכך סיכם יהודה: "אתם שבתם באחד במאי - והיום הוא לא קיים עבורכם, ואילו אנחנו עבדנו בשבת ויש לנו את השבת עד עצם היום הזה..."

וכך עלו הסיפורים מפעימים ומרגשים וטוו סיפור של אמונה, נחישות, אומץ ורעות המתקיימת לאורך שנים.

שני ראשי התנועה הקיבוצית שנכחו באירוע בירכו את הנוכחים. ניר מאיר, יו"ר התנועה הקיבוצית הדגיש את הקונצנזוס לגבי גוש עציון כחלק בלתי נפרד ממדינת

ישראל. אמיתי פורת, יו"ר תנועת הקיבוץ הדתי וחבר כפר עציון ציין, שהוא נכד לוותיקי כפר עציון מצד אביו ולוותיקי משואות יצחק מצד אימו.

כל הנוכחים באירוע: ותיקי הגוש ובניהם, בחלקם גם אלה הנמנים על "ילדי כפר עציון", ואנשים העוסקים בתיעוד ובהנצחה, היו שותפים לתחושה שמדובר בערב ייחודי וחד פעמי והעלו על נס את פעולתם הברוכה של המארגנים. אני, באופן אישי, הצטערתי שבטרדת ההכנות לא חשבו להזמין למפגש את ילדיהם של מי שהלכו לעולמם (ובעיקר, בני ניר עציון)

אשר לבטח היו מוצאים בו עניין רב.

עברו ימים אחדים מהאירוע ואני שרויה, עדיין, תחת החוויה המיוחדת במינה, אשר לנו כמי שנשאים את השם: ניר עציון, יש בה קשר לעבר ולנסיבות המיוחדות בהן הוקם היישוב שלנו.

פנחס מוטוט מקבל את אות אביר הליגיון הצרפתי,

האות הגבוה ביותר שניתן לאזרחים.

נירה רון

לפני שבועיים הועבר בווטסאפ של ניר עציון, מסמך בצרפתית שנשלח אל פנחס מוטוט. בתוספת המשפט "כל הכבוד לפנחס". לשאלתי מה זה, כי המכתב כתוב בצרפתית, נענתי: "אות הכבוד הכי גבוה בצרפת משר ההגנה הצרפתי".

הלכתי לשאול את פנחס על כך.

וכך סיפר לי: "יום בהיר אני מקבל בדואר מכתב משר ההגנה של צרפת. הוא כתב לי "בסמכותי להודיע לך שקבלת את אות הליגיון הצרפתי ואני מאחל לך כל טוב ובהצלחה".

כעבור שלושה ימים קבלתי מכתב מהגנרל הגבוה ביותר של הצבא הצרפתי והוא כותב שהוא שמח שאני מקבל את אות הליגיון הצרפתי ומאחל לי חיים טובים.

כעבור מספר ימים קבלתי מכתב נוסף ובו פרוט איך מקבלים את האות: עלי למצוא חבר נוסף שקבל את האות הליגיון והוא יארגן לי טקס לקבלת האות, יבוא מישהו שידבר עלי וימסור לי את האות.

אני לא מכיר פה אף בן אדם שקבל את אות הליגיון הצרפתי, זה אות שרק מעטים מקבלים, ואני גם לא בריא מספיק.

משה בן סעיד התקשר עבורי לשגרירות צרפת בישראל והפקידה אמרו לו שזה לא פשוט לארגן את טקס קבלת האות כעת, כי הם עסוקים בבחירות בצרפת ושאחכה עד אחרי הבחירות והם ימצאו פתרון איך למסור לי את האות.

את אות הצבא הצרפתי, אות נפוליאון, שהוא האות הגבוה ביותר בצבא, קבלתי לאחר שנלחמתי במלחמת העולם השנייה. חוץ מזה קבלתי גם אות דה-גול שהוא עוד יותר גבוה, יש רק מעטים שברחו עם דה גול בזמן המלחמה ובסיומה קבלו את "אות השחרור", מדה-גול. יותר גבוה מזה אין, אני הצטרפתי לצבא דה גול, במסגרתו הייתי נהג טנק.

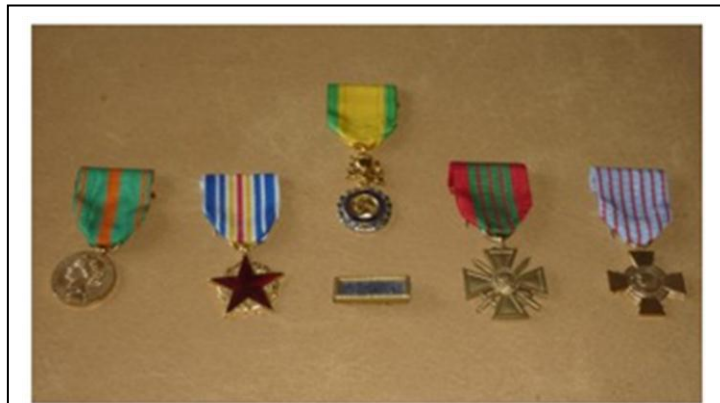
גמרתי את מלחמת העולם בטנק השלישי שלי. הטנק הראשון נפגע מבזוקה, הטנק השני היה לו תאונה בשלגים, הטנק החליק. ועם השלישי הגעתי לסוף המלחמה.

שני ניסים היו לי בצבא: הראשון היה שברחתי מן השבי, כשהטנק נפגע מן הבזוקה, המפקד שלי נהרג מן הפגז, ולי יש עד היום שלושה רסיסים ברגל. טיפלו בי בבית החולים וחזרתי להילחם.

נס נוסף: בערב יום כיפור, עמדנו בעיירה ובא חייל ושאל: מי זה החיל מוטוט, הקצין של הפלוגה רוצה לראותך. חבריי שאלו אותי, מה עשית? לא יודע. נכנס לחדר קצין גבוה, אלוף. שואל אותי: "מה יהיה מחר בדת שלכם?" עניתי: "יום כיפור, אני צם מן הערב עד למחרת בערב", אמר לי: "לא יכול להיות שתנהג טנק במלחמה בצום, הסגן שלך יחליף אותך". זה נס! עד היום אני לא יודע מאיפה ידע על כך.

האות האזרחי "אביר הלגיון" הוא אות גבוה מאוד שניתן לאזרח. אין הרבה שמקבלים את האות הזה. אני מקבל אותו על היותי סגן ראש הארגון הלוחמים צרפתיים פה בארץ. טיפלתי בהם, ועל אזרחותי הטובה ועוד דברים. זה מופיע בתיק שלי.

איך תגיע המדליה אלי, אני עדיין לא יודע. אם הייתי מקבל את האות לפני עשר שנים כשהייתי עדיין נוסע לצרפת, הייתי מקבל המון הטבות בצרפת. היום זה כבר לא נותן לי כלום.

אותות הלוחם של פנחס, כעת יצטרף אליהם אות כבוד נוסף הניתן לאזרחים.

(את סיפורו המלא של פנחס ניתן לקרוא באתר קהילנט, ותיקים, תיעוד זיכרונות ותיקים)

בעלון הקודם פורסמה כתבתה של אסתי על המסע לקפריסין. לצערנו נשמט עמוד אחד מתוך הכתבה. אנו מתנצלות על ההשמטה ומפרסמות שוב את המאמר במלואו.

מסע לקפריסין

לציון 70 שנה להקמת מחנות המעפילים באי

אסתר בן דרור

2,200 ילדים נולדו בקפריסין ואני אחת מהם. בכל לידה שילדתי את ילדי, ואחר כך כשנולדו נכדי, חוץ מחוויית הלידה שהיא חוויה מרגשת, מעצימה, שמחה וכואבת, הייתי תמיד עטופה במשפחה דואגת ותומכת.

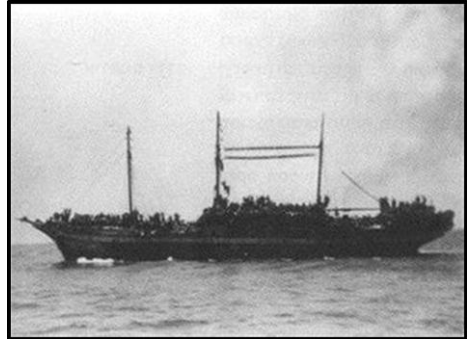
תמיד תמיד חשבתי על אימי שילדה אותי בקפריסין אחרי השואה, אחרי אושוויץ. איך במצבה הפיזי והנפשי, בלידה ראשונה, בלי סביבה תומכת, בלי משפחה, בחורף, במחנה מעצר בקפריסין, איך הרגישה? הנה אני נמצאת באותו בית חולים שאימי ילדה אותי בו ואני מקבלת צביטה בבטן ואותן תחושות של אחרי לידה חוזרות אלי.

בית החולים הצבאי בניקוסיה, הנמצא באזור בריטי, עדיין פעיל ובו נוסף מבנה בית חולים חדש. במרכזו הוקמה אנדרטה ל- 2,200 ילדים שנולדו בו. ליד האנדרטה נערך טקס רשמי לכבודנו, 150 ילדים ומלווים. בטקס השתתפו אנשי שלטון, שר ההגנה הקפריסאי, שגרירים ועוד, תזמורת צבאית שדגלה את נשקה לכבודנו, נאומים וקטעי שירה.

ואני מרגישה שאני הולכת בהיסטוריה שלי ושל כל עם ישראל, שעבר את השואה, ניסה להגיע לארץ והוחזר למחנות המעצר בקפריסין.

אמא סיפרה שכשהגיעה לקפריסין וראתה שוב גדרות הייתה בטוחה שהיא תמות בתוך הגדרות. "אבל בזכותך, או בגללך", כך אמרה, "אני חיה".

הורי, אימי, הדסה הוכמן, ואבי, אלתר הורוביץ, נולדו בפולין. הם היו בני 16-17 כשפרצה המלחמה, עברו את מחנות ההשמדה, אושוויץ. רוב משפחתם הושמדה. הורי נפגשו אחרי המחנות והתחתנו בזלצבורג באוסטריה. היה באפשרותם לנסוע לאנגליה או לאמריקה שם היה חלק מהמשפחה... אבל הם מיהרו לעלות לארץ. עלו באנייה י"ד חללי גשר א-זיב (י"ד גבורים) ב- 28.7.1947 והוחזרו לקפריסין.

אניית המעפילים י"ד גבורי גשר א-זיב

שם האוניה: י"ד גיבורי גשר א-זיב

שם מקורי: ברונה

שם צופן: החומה "

מספר מעפילים: 690

גוף מארגן: המוסד לעליה

מקום יציאה: מיליארינו, איטליה / Italy

תאריך יציאה: 16/07/1947

מקום הגעה: נמל חיפה

תאריך הגעה: 28/07/1947

סוג אניה: אונית מעפילים

המחנות פעלו בתקופה של בין אוגוסט 1946 עד פברואר 1949. עברו בהם 52,000 עקורים בדרכם לארץ.

אחד המחנות בקפריסין

במלאת 70 שנה להקמת המחנות, ארגנה עמותת הידידות ישראל-קפריסין מסע שורשים בן שבוע. למסע הזה הצטרפנו עם עוד 150 איש למחזור הראשון.

הקבוצה הורכבה מילדים שנולדו בקפריסין וילדים שהגיעו לקפריסין עם הוריהם, בגילאים שונים ולהם היו סיפורי חוויות. כן השתתפו ילדים יתמים שנאספו אחרי השואה באיטליה, עלו לארץ כקבוצה והוחזרו לקפריסין. הם היו במחנה נפרד, וסיפורי חוויות חיוביות. הגיעו אליהם

שליחים מהארץ שלימדו אותם עברית, שירה, התעמלות וכו'.

שמענו וקראנו סיפורים שהורים סיפרו לילדיהם על קפריסין, היו גם "ערבי ידידות" של ידידים קפריסאים שעזרו והסתכנו למען המעפילים במחנות וסייעו לאנשי ההגנה והפלים בהברחת אנשינו מהמחנות לארץ.

המסלול תוכנן כך שיתאים גם לדתיים, באוכל כשר ובשמירת שבת. התאכסנו 3 ימים בלרנקה ו-3 ימים בלימסול, שם נעזרנו בשבת בבית חב"ד, הנקרא על שם מבצע צוק איתן ובו יש ספר תורה שנתרם לזכר הנופלים. דוד בן סירא השתתף בטקס הכנסת ספר התורה במקום, פרט זה הוסיף לנו התרגשות רבה.

בין הטקסים וההתרגשויות הצלחנו לטייל בארץ השכנה, 40 דקות של טיסה, מקומות יפים כמו חופי איה-נפה, הרי הטרודוס, פאפוס על שלל ההיסטוריה שלה כשהייתה בירת האי בתקופה הרומית, ביקרנו גם בעיר פמגוסטה, שבחלקה הכבוש ע"י הטורקים נמצאים רוב המחנות אליהם לא יכולנו להגיע, ורק צפינו בהם מהצד היווני. אני זכיתי ובקרתי במחנה של הורי, שמספרו 64, ונמצא בשטח היווני. היום הוא שדה גדול חרוש של תפוחי אדמה. בחלקו רואים מבנים הרוסים, נשאר מבנה אחד מפחון, שם היה מחנה החורף.

כמה מילים כלליות על קפריסין: האי מחולק בין היוונים, כ-2/3 מהאי, ובין הטורקים. וכן 3% משטח האי שייך עדיין לבריטים ומנוהל מלונדון. הכלכלה חלשה. אין משאבי טבע, עיקר ההכנסות מתיירות. הילודה של היוונים נמוכה מאוד, הכבישים שופרו מאז כניסת קפריסין לאיחוד האירופי. הקפריסאים נחמדים ומאוד מעוניינים בקשרים עם ישראל.

המסע כולו תועד ושודר חלקית בתכנית "רואים עולם" וכן פורסם בעיתונות הקפריסאית.

הקבוצה שלנו ממשיכה בתכתובת במחשב, מעבירים מסמכים שנמצאו בבית ההורים, הקשורים לקפריסין.

מנסים לארגן מאגר מידע לילדי קפריסין ולעלות את כל המסע לכתב וכן לקיים כינוסים נוספים.

ובחזרה אלי - זיכרונות מקפריסין אין לי. חודשיים אחרי לידתי עליתי לארץ עם הורי. הבריטים לא רצו לתת אזרחות בריטית לתינוקות שנולדו שם והעלו אותנו במסגרת מכסת הסרטיפיקטים. כך שנולדתי ב- 20.2.1948 ועליתי ב- 27.4.1948 באניה הבריטית אנדריה לחיפה.

בתערוכה שהייתה במוזאון הארץ ראיתי את עצמי בתוך גיגית מפח (וּנְדֵלָה) מכוסה בשמיכה צבאית וחבל עבה של אנייה קושר אותי. איזו תחושה מוזרה וזרה.

ובכל זאת יש לי זיכרונות טובים ונעימים מקפריסין. איך?

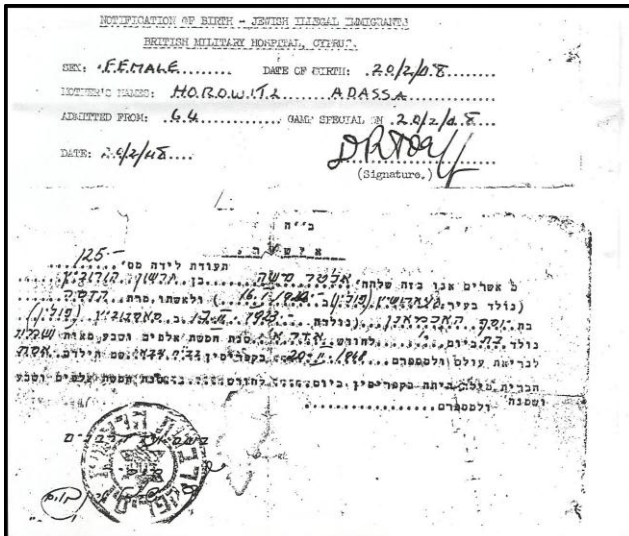
בתקופה בה נולדתי הייתה בקפריסין אישה בשם גולדמן. היא עזרה לאמי, לימדה אותה איך לטפל בתינוקת. כשעלינו לארץ, לחיפה, אותה גב' גולדמן הפכה לסבתא גולדמן. בכל יום הולדת הייתי מחכה בכליון עיניים למתנה שסבתא גולדמן תביא. המתנות היו שוות גם אז, וגם היום עדיין בתי ואני עונדות טבעות שנקנו לי על ידה לימי ההולדת.

המסע שעברתי, ועברנו יחד חיבר אותי לשורשים שלא נחשפתי אליהם, הוסיף לי פיסת מידע, גרם לי להכיר ולהוקיר את הורי ומשפחתי אף יותר.

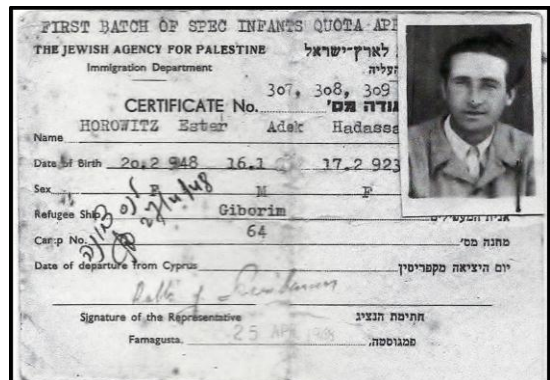
אני שמחה שניתנה לי הזכות ומעריכה את מפעל החיים שבניתי מאז.

אסתר בן דרור הורוביץ

נר עציון

אישור הרבנות בקפריסין על הולדתי.

מסמך המאשר את הולדת התינוקת. אני

נעים להכיר

מיכל ושמואל ארז.
שמואל, בן משק, עוסק בשיווק ומכירות.
מיכל, גדלה בחדרה, עורכת דין בתחום דיני העבודה, עבדה בשש השנים האחרונות במשרד הרמן מקוב ברמת-גן.
התחתנו בניר עציון, וההמשך הטבעי עבורנו היה לעבור ולגור כאן.
עברנו מתל-אביב קצת לפני ראש השנה. אנחנו אוהבים מאד את אווירת המקום, האנשים, הקרבה למשפחה והטבע.
אנו שמחים להיות חלק מקהילת ניר עציון, ומודים לכל האנשים שסייעו לנו וריכזו את חבלי הקליטה, במיוחד לוועדת קליטה.

ברוכים
הבאים !

הרהורים נוגים על שיתוף חולה, עם סוף אופטימי

מנהל קהילה - ארנון רוזמרין

אני מבקש לשתף ולהביא את התובנות שלי לגבי מצבו היום ודרכו לעתיד, של מושב ניר עציון ולעשות זאת, באמצעות המסע האישי שלי בניר עציון.

כחודש לאחר הגעתי לניר עציון, בתחילת אדר תשע"ו, התקיימה הצבעת הקלפי לאישור מסמך 'עקרונות ההתחדשות'. המסמך כזכור, נדחה בקלפי, על אף שהציע מתכונת מרוככת של שינוי (בה מתקיימת אפשרות להישאר במסלול השיתופי). לאחר ניתוח תוצאות הצבעה, הבנתנו הייתה כי: "הציבור אמר את דברו, ואנו מכבדים את רצון הציבור". בהבנה מאוחרת יותר, הבנתי כי הציבור אמנם אמר את דברו, אך לא אמר "אני רוצה שיתוף", אלא אמר: "אני מבקש לשפר את תנאי השינוי" (האחד באשר לפנסיה, השני באשר לבריאות, לחינוך וכו') אמירה לגיטימית בהחלט.

אבל, בקריאה הראשונה כאמור – הבנתנו הייתה כי "הציבור אמר את דברו", משמעותה: "הציבור מבקש להמשיך במתכונת השיתופית הקיימת". לצד תחושת הכישלון, שכן כשלנו בהעברת מהלך שהושקעו בו זמן רב ומשאבים, אני באופן אישי, גם עלצתי במקום מסוים. עלצתי, כיוון שאמרתי לעצמי: "רוצים שיתוף? הידד, שיתוף אני מחבב, בעיקר בהיבט הערכי והמוסרי, אני מניח שאוכל לתרום לקיומה ושגשוגה של עוד קהילה שיתופית, שכאלו נותרו כידוע מעט מאוד".

רגע של ביוגרפיה: אני עזבתי, לפני 27 שנים, קהילה שיתופית, ערכית, משגשגת ומפוארת, קיבוץ ניר דוד. הייתי "שיתופניק" נלהב, בסטנדרטים הנוקשים של קיבוצי הקיבוץ הארצי. לא רציתי לעזוב, אשתי היא שלחצה... אך מה שהקל עלי את העזיבה בכ"ז, היה תהליך ההתפרקות מהשיתוף, שהחל כבר אז בניר דוד, ואני כשיתופי, פרקטי וערכי, בכל רמ"ח אברי, לא יכולתי לקבל זאת.

חזרה לניר עציון ולשנת 2017 – אז כאמור, בראשית הדרך, סברתי שאמנם רוצים שיתוף ושיש פה קהילה ערכית ומלוכדת, המסוגלת לשאת על גבה את השיתוף. בהמשך הדרך, הפנמתי את גודל הטעות, הבנתי עד כמה השיתוף הזה חולה, חולה אנוש, חולה סופני.

הבנתי למשל דרך העובדה שציפו ממני ומאתנו כוועד, להיות שומרי הסף של הקלקולים, "שוטרי השיטה השיתופית" (הדרישה אגב לגיטימית בהחלט): "רק תטפלו ב...". במספר חברים שאינם עובדים... בחברות שרושמות שעות מוגזמות... באלו אשר אינם מעבירים קארלוג בנסיעות פרטיות... בעובדי החוץ שמעלימים הכנסה, שלוקחים רכב מפואר בעבודתם... בעובדי הפנים שמשתמשים במשאבי המשק לאג'נדות פרטיות... ועוד ועוד ועוד... אני, באופן אישי, לעולם לא אוכל למלא את התפקיד הנשגב של "שוטר השיטה השיתופית", משתי סיבות: האחת – אני כנראה שוטר גרוע ואין בי את הקשיחות הנדרשת משוטר. השנייה: אני מאמין כי כאשר יש כל כך הרבה קלקולים... צריך לשנות את השיטה ולא לנסות "לשטר" את קלקוליה.

הבנתי זאת גם באמצעות הכרת התקנון, ההחלטות והנהגים: למשל ההבנה כי החבר, חרוץ ככל שיהיה, לא יוכל לעולם לשפר את הכנסתו אבל החברה תוכל לעשות זאת וללא כל התייחסות להכנסותיה ולהוצאותיה בפועל. והכרת העיוותים – כמו העובדה כי במשך 20 שנה!!! (לא טעות זמנית), בן 80 אשר ילדו מתגורר בת"א, זוכה בתקציב "ביקור ילדים" ב 50 ₪ לחודש וצעיר אשר ילדו מתגורר בת"א, זוכה ב 220 ₪. וכמו העובדה כי במהלך עשרות שנים, יכלו חברים ללמוד, רק באמצעות קרן השתלמות וכך – עובדי חוץ, יכלו ללמוד, כיוון שקיבלו קרן השתלמות ועובדי המשק, חרוצים ככל שיהיו, לא יכולים. וגם לרובד זה, ניתן להוסיף עוד ועוד...

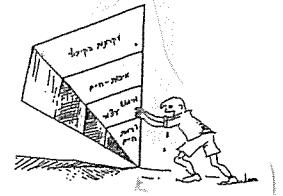
רובד נוסף בהבנה שלי את עומק מחלתו של השיתוף בניר עציון, הוא מתוך ההכרות עם ההתנהלות היומיומית: באיזו קלות מודיע חבר על סיום עבודתו? לפעמים במכתב, לפעמים לא מודיע... זו הרי "לא בעיה ואחריות שלו". באיזו קלות רומסים חברים את החלטות הועד והאסיפה, החלטות שהם שותפים לקבלתן: בניה לא חוקית, חריגות בתקציב אישי, "זריקת מפתחות" בכל פעם שמשהו לא מתאים, או מכעיס אותי אישית. ועוד ועוד ועוד....

והרובד החשוב ביותר, בהבנתי, הוא "מצב הרוח הניר עציוני". ניתן היה לבטל בשישים ולפתור רבים מהקלקולים שהוצגו קודם, אילו חבר ניר עציון היה שלם עם דרכו, אילו היה מחוייך, אילו שיח המדרכות היה לבבי וחברי. אבל חבר ניר עציון הממוצע אינו שמח בחלקו, מרגיש שאינו שולט בחייו, שניתן לו מעט מדי, ולחברו יותר מדי.... וכו'.

השאלה היא: מדוע החבר חש מחסור ואינו מרוצה?

על השאלה הזו חבל להרחיב את הדיבור, נכתבו עליה מאות מאמרים וספרים, מחלקות הוקמו באוניברסיטאות סביב שאלה זו וכל הקיבוצים השיתופיים חוו אותה על בשרם. על קצה קצהו של המזלג: החבר אינו מרוצה כיוון שאינו מנהל את חייו, חש שאחרים מנהלים אותו, אינו שולט בהכנסותיו ואף בהוצאותיו, אינו מורגל באחריות אישית ותמיד יימצא לו מישהו להאשים. עד כאן תקציר כל המחקרים והניסיון המצטבר.

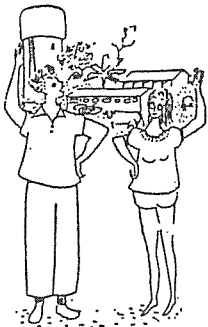
ומעבר לכך – מושב ניר עציון, בהבנתי, קיבל מזמן את ההחלטה העקרונית לשינוי באורחות חייו. מתי בדיוק? קשה לומר, כיוון שמדובר בתהליך, אבל בערך בשנת 2004, כאשר הוחלט על שיוך דירות. מאז הוא מדשדש, לא מכיוון שהכיוון אינו ברור, אלא בשל חוסר יכולת להחליט, חוסר אמון, חשש משינוי, חילופי גופים מסייעים ובעלי תפקידים... כל התשובות נכונות. אגב, קיבוץ המבצע שיוך דירות, או שיוך פירות נכסים, מעמדו משתנה אוטומטית לקיבוץ מתחדש! כלל זה אינו חל בינתיים על מושב שיתופי, אך ההיגיון מכוון לכך שקשה מאוד (ולהבנתי בלתי אפשרי), לקיים חברה שיתופית מלאה, כאשר הנכסים העיקריים מופרטים.

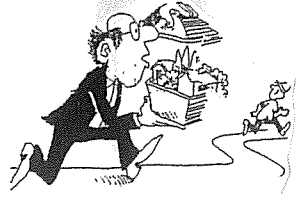
נושא נוסף וחשוב הוא מימד הזמן. וכאן חשוב מאוד להדגיש: הזמן פועל מאוד לרעתנו, בשני היבטים:

ההיבט הפנימי: ככל שירחק השינוי, יהיו בניר עציון פחות חברים והנותרים יהיו מבוגרים יותר. היכולת הכלכלית תקטן משמעותית, מצב הרוח הציבורי והתסכול יחמיר. ההיבט החיצוני: ברמת החקיקה, הרגולציה והמיסוי – המגמה המובהקת היא החמרת התנאים. קיבוץ שהשכיל לעשות שינוי לפני שנים, זכה לתנאים טובים בהרבה, באופציות לשיוך דירות ובעלויות שיוך נמוכות, נהנה שנים ממיסוי מופחת וכו'. גם השתלטות על אדמות חקלאיות או שיווק קרקעות לבנייה, ישירות על ידי המנהל, כבר אינו עוד חלום רע, אלא בהחלט מציאות אפשרית וקשה (וראו שכנינו בעין הוד).

יש גם בהחלט פן אופטימי ומרענן: בחודשים האחרונים אושרו, ברוב מוצק, חלופת שיוך הדירות ומסמך הסדרי הקליטה, לאחר עבודה רבה ומשמעותית של צוותי העבודה בנושאים אלו. גם בנושא התכנוני, התקדמנו לקראת שיוך דירות ולקראת קליטה. סיימנו את תהליך החלוקה למגרשי מגורים ואנו מקווים להגיש בקרוב תב"ע מתוקנת, אשר תאפשר בנייה לקליטה. בתוך זמן קצר, נביא להחלטת האסיפה גם את נושא חלוקת פירות נכסים והפנסיה. אבל – לצד האופטימיות, יש לזכור כי במובנים רבים "כבר היינו שם"... (אמנם לא באותה רמת פירוט) לפני 5 שנים, 8 שנים, 12 שנים... ויש להזהר מתסמונת הטנגו של צעד קדימה ושניים אחורה.

יש בניר עציון קבוצה, איכותית, אכפתית ומעורבת, של תומכי שיתוף אידיאולוגיים. הרואים בשיתוף ערך מוסרי וערכי. אני יכול להזדהות איתם בקלות, הייתי שם, גדלתי שם. על פי ה DNA האישי והקיבוצי שלי, לו אני חבר ניר עציון, הייתי בוודאי שותף לאותה קבוצה. האידיאולוג השיתופי מתקשה מאוד לראות שנהרס מפעל חייו. אבל במחשבה נוספת (וכואבת, כן) – על איזו שיתופיות אנחנו מבקשים להגן? איזו שיתופיות לשמר? את זאת שבגינה אנחנו לא קולטים (כולל את בנינו) כבר 20 שנה? את זאת שמקדשת את חוסר האחריות? את זאת שאינה מתגמלת את הנשיאה בעול, אך מתגמלת את "הבוחשים בצלחת"? את זאת המחייבת הצבת "שוטרי שיתוף"? את השיתופיות המקיימת עיוות קשה בחלוקת המשאבים? את זאת שבגינה אנחנו

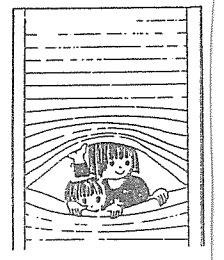
כבר פחות מחייכים? פחות מדברים איש עם רעהו? את זאת שבעוד מספר שנים תביא בוודאות למשבר כלכלי?.....

בחודשים הקרובים, תובא בפני החברים, על ידי הועד וחברת 'אנשי דרך', תכנית נוספת, אשר תכלול גם שינוי אורחות חיים. את התכנית הזו צריך לקבל מהר ולחבק חזק, בלי לשאול האם היזם הוא 'גבים' או ישראל צופים או 'אנשי דרך'... בלי להתייחס לשאלה אם הוא נחמד, עממי, מתנשא או אמין... והכי חשוב – בלי לחפש את הסעיף שפחות מוצא חן בעיני... כי לכל אחד יש סעיף כזה. וככה לא בונים הסכמה, לא בונים קהילה ו"לא בונים חומה"!!! פשוט – להצביע על פי היש ולא על פי האין.

לקבל ולחבק בכוח – כי התכנית מכילה שני גלגלי הצלה: גלגל הצלה חברתי וגלגל הצלה כלכלי. ובגלגל הצלה אוחזים – אוחזים חזק, שלא יישמט שוב. לקבל ולחבק כי השיתוף הזה חולה מאוד... לקבל ולחבק, כדי שלא ירדו לטמיון עוד שנים יקרות, כדי לאפשר את הקליטה החברתית ואת הצמיחה המשקית ובעיקר – כדי להחזיר את החיור, את האמון ואת היחד הקהילתי.

בתי את בוכה או צוחקת

מילים: יובב כץ
לחן: דוד קריבושי

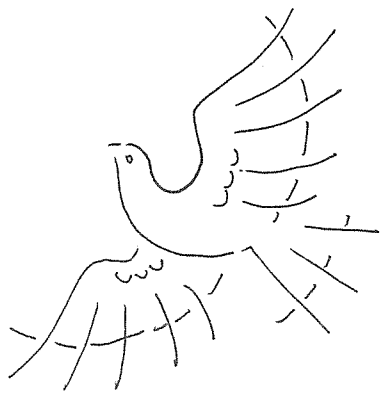
שקיעות באדום וזריחות בזהב
פוגשות בירוק ובמים .
ובלי תותחים של אויב על ההר
יוריק עוד העמק כפליים .

זורם הירדן, מתפתל כשיכור,
פריחה את העמק נושקת .
ואיש לא יסב את מימיו לאחור,
בתי, את בוכה או צוחקת .
זורם הירדן, בין גדות יעבור,
פריחה את העמק נושקת,
ואיש לא יסב את מימיו לאחור,
בתי, את בוכה או צוחקת .
בתי, את בוכה או צוחקת.

פגז אחרון התפוצץ ושתק,
עטפה הדממה את העמק .
ילדה בגדות יצאה ממקלט,
ואין בתים עוד במשק .
אמא, היה לנו בית ירוק
עם אבא ובובה ושסק .
הבית איננו, ואבא רחוק,
אימי את בוכה או צוחקת .

הביטי למעלה, בתי, אל ההר,
ההר שהיה כמפלצת .
עוד יש תותחים, ילדתי, על ההר,
אך הם מאיימים על דמשק .

הביטי למעלה, בתי, לגולן,
שם יש חיילים, אך להבא -
דגלם בצבעים של כחול ולבן,
בוכה וצוחק שם גם אבא .
יהיה לנו בית ירוק, ילדתי,
עם אבא ובובה ושסק,
ולא עוד אימה, ילדתי, ילדתי,
בתי, את בוכה או צוחקת .

שבת נח"ל

רות רכזת הנוער

ניר עציון אירח בהובלת הנוער, את מועדונית נח"ל (נותנים חיוך לילד) מבית-אל. מועדונית זו מיועדת לילדים בעלי צרכים מיוחדים ומוגבלויות שונות כמו - תסמונת דאון, פיגור שכלי, אוטיזם, Pdd ועוד.

במועדונית נח"ל הפעילות השוטפת במשך השנה מתקיימת בימי שלישי, שבת וחופשות.

בנוסף לימי הפעילות השגרתית קיימות פעילויות ואירועים מיוחדים, אחת מהם היא שבת אירוח בתרומה והתנדבות מלאה שבה מתארחים הילדים בליווי החונכים (מנוער בית-אל) ביישוב אחר שמזמין ומארח אותם לשבת.

מטרתה של השבת לאפשר הפוגה ומנוחה להורים מהטיפול האינטנסיבי בילד ולהוות חוויה ייחודית לילדים עצמם.

השבת אנו, נוער ניר עציון, זכינו לארח את אותם ילדים שמחים, מתוקים ואנרגטיים אצלנו.

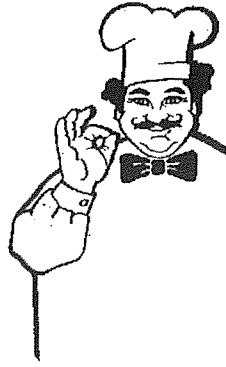
נח"ל הגיעו אלינו ביום שישי בצהרים לפעילות שבה הילדים הכינו פיצות על הטאבון ולאחר מכן נכנסו לבריכה. וברקע כמובן היו שירים, היה צלם מגנטים ובעיקר אווירה שמחה וטובה. בערב שבת נערכה ארוחה משותפת של נוער ניר-עציון ומועדונית נח"ל.

בבוקר כל חניך ומדריך אכלו אצל משפחות שונות מניר-עציון בבתיהן גם ישנו. לאחר מכן נערך מפקד של תנועת בני עקיבא ופעולה משותפת עם נח"ל, הסניף, והנוער, ומשם המשכנו לטיול בפינת החי, ברפת ובארוה.

סימנו את השבת בסעודה שלישית משותפת עם שירים וסיכום של השבת המדהימה והמיוחדת שחווינו!

תודה רבה לקהילת ניר-עציון. ולכל מי שעזר לנו בתרומות, באירוח, בהתנדבות ובכל ההכנות הרבות שהיו לקראת השבת, כדי שתצא לפועל בצורה מוצלחת. מקווים להפוך שבת זו למסורת, מתוך הבנה מה זה נתינה לזולת וקבלת האחר והערך העצום שיש בלשמח את אותם הילדים.

סעים סעים

מתכון

קוגל ירושלמי לפסח - מיהודית בקרמן

מתכון מקורי

1. להשחים על הגז 4 כפות סוכר בתוך רבע כוס שמן.
2. להוסיף 4 כוסות מים, מלח, פלפל וקינמון לפי הטעם.
3. אחרי שהמים רותחים להוסיף מצות שבורות ולכבות את הלהבה.
4. להניח לעיסה להתקרר ואחר כך להוסיף בהדרגה 4 ביצים
5. לבחוש היטב
6. להניח בתבנית ולאפות. זמן האפיה משתנה בהתאם לתנור.

עוגת גבינה מהירה וטעימה משני ליברמן

מצרכים : 250 ג' פתיבר

500 ג' גבינה לבנה (עדיף 9% ומעלה)

2 שמנת מתוקה

1/2 כוס סוכר

1 סוכר וניל

גבינה

הכנה : מערבבים גבינה עם סוכר וסוכר וניל

מקציפים היטב שמנת מתוקה

מוסיפים את הגבינה לשמנת

מרטיבים מעט את הביסקוויטים בחלב

מסדרים בתבנית שכבת ביסקוויטים מעל חצי כמות הקרם

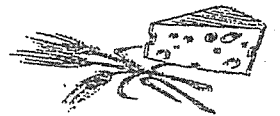
שכבה נוספת של ביסקוויטים ומעל שאר הקרם

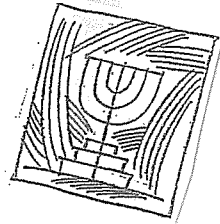
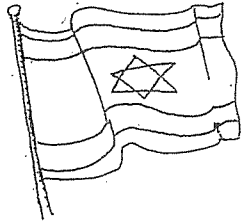
שומרים במקרר עד להתייצבות.

אפשר לפזר מלמעלה שוקולד, סוכריות או פרי.

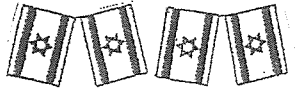
בקיץ כיף להקפיא ולאכול עוגת גלידה.

בתיאבון!

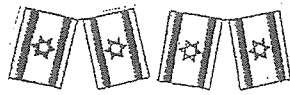
חמישה חודשים חלפו מאז הוצאנו את עלון "בניר" האחרון. היה אז חורף ואילו עתה שלהי האביב. חגגנו אז את חנוכה והשבוע אנו מציינים את יום ירושלים - חמישים שנה לשחרור העיר ולאיחודה מחדש. כשעובר כל כך הרבה זמן, מאבדים רבים מהאירועים את משמעותם בבחינת "שלג דאשתקד", ובכל זאת לא ניתן לצאת פטור בלא כלום. אז, סליחה מראש למי שמרגיש שמדור זה אינו רלוונטי. (וגם אם שכחנו משהו או מישהו).

כל אירועי החגים וימי הזיכרון זכו להתייחסות בחיי הקהילה: הקרנת הסרט "הפסנתרן" בערב י' בטבת, הרצאה בנושא צמחי מרפא ביהדות בט"ו בשבט מפי אברהם דהן (שעבד בעבר במלון שלנו), יקיצה בבוקר ר"ח אדר ל"משק הפוך" פרי עמלם של "גמדי הלילה" מחברת הילדים, שוק פורים ססגוני שהתקיים באולם מפאת מזג האוויר הסגרירי, ומסיבת פורים שמחה בניצוחם של יהודה קיסר ולהקתו. לוועדות חינוך ותרבות, לרכזת הנוער ולמדריכים - הידד!

משלוח המנות הקהילתי אורגן ע"י אורית שער ותמר שנלר ונארז ע"י נערים מחאן יותם. ככום הכסף שנתר ניתן לצדקה. תודה למארגנות ולמבצעים בפועל.

שוק "יד שנייה" ביוזמתן והפקתן של אדרת לקסנר ועידית פרידמן התקיים בימים שבין פורים לפסח. בגדים, עבודות יד, צעצועים, חפצי נוי ומאכלים שנתרמו נמכרו במחיר סמלי. כל התמורה הועברה לנזקקים. יישר כוח למארגנות.

אזל הסדר השנה חלל ביום שני ויצר אתאר לא פשוט הדורש תיווצ בין חמץ לכשר לפסח. לחץ רב הופצל על יוסי צדן לאראן ארוחות שבת משותפות, כפי שכבר נעשה בעבר. אהל היו אלה בני הנוצר שלנו, שדאנו לאמותיהם הטרודות בהכנות לחם, והחליטו לקחת את המפצץ על עצמם. מול יומה כלו לא יכול היה גם יוסי לצמוד ובכוחות משותפים אוראנה צבורנו שבת נפלאה באווירה והטעמים. מי שאמר פעם "זה נוצר זה? זה כררה!" טעה אז וחס היום. תודה לכולכם!

מיד לאחר החגיגות והתרוממות הרוח של פסח, מגיעים ימי עצב והרהורים בהם אנו מתייחדים עם זכר השואה ועם "מגש הכסף" שעליו ניתנה לנו מדינת היהודים. בקהילה הדתית שלנו, כוללים הטקסים הקראת פרקי תהילים, לימוד משניות ע"י הרב רונן, תפילת "אל מלא רחמים" ושירת "אני מאמין" ו"התקווה". מלבד אלה, נוצק בכל טקס משהו ייחודי ופן אישי:

טקס יום הזיכרון לשואה ולגבורה אורגן ע"י מיכל חרמון. מרכזו של הערב עמד בסימן בני הדור השני לשואה ובו הציגו מיכל, נירה רון וחיים ארז סיפורים אישיים מרגשים, שהמחישו כיצד רגשות, תחושות וזיכרונות מהשואה עוברים מדור לדור. זאב רייסמן ניצול השואה הביע חשש מפני עליית הימין הקיצוני לשלטון בצרפת, וטלטל את הקהל במסקנה שהשואה אינה אירוע חד פעמי בהיסטוריה האנושית.

יום הזיכרון לחללי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה, אורגן ע"י ציקי דר וחלי ברנשטיין (בעזרתה הפעילה של הגרפיקאית נופר דר). לקראת הערב שנקרא: "שירים לזכרם", התבקשו בני המשפחות השכולות לבחור שיר המתקשר לילדם, אישיותו ותכונותיו ולצרף נימוק לבחירתם. באמצעות השירים והסיפורים הנלווים, ניתן היה להכיר עוד פן של היקרים שאיבדו חייהם באביב נעוריהם. חבורת זמר מקומית שכללה את אפרת בן דרוך, חנה בן ארי, אלעד גלזר ואריאל מלכה ליוותה בנגינה ובשיר.

טקס המצבר מיום הזיכרון ליום הצמאות 1948
 ע"י יאיר המשק ובני הנוצר.
 מופע דגלים קצבי, קטעי קריאה, הנפת הדגל
 ותפילת צרפית חסינית קדמו להתכנסות באולם
 "נוף כרמל". את הארוחה ארצנו הדסה ומיכאל
 פרידמן. הילדים הצעירים רקדו בהנחייתה של
 חנה בן ארי, וחידון האמצעות הטלפון הנייד
 ופאנל משתתפים היתולי להתאמת תמונות
 אימוצי לזמרים מאפיינים המשק, נוהל צ"י יוסי
 צדן. אדרת לקסנר יצרה קליפ "מדליק" לשיר
 "אלף כהאים" וטלאור ליאון כיכב בקליפ שזכה
 לפס "בן משק".
 עם זאת, לזותיקים שבינינו היה חסר "דבר
 המשק" המסורתי והחסיני הנכתב בכל שנה
 במיוחד לצרף זה ע"י אחדות החברים/רות.
 מסורת שכדאי להמשיך ולשמר.

יום העצמאות השנה אופיין במזג אוויר נוח: בהיעדר טפטופי גשם או שרב, היה זה יום מושלם לבילוי מחוץ לבית. הזריזים הצטרפו לחידון "על גלגלים" או יצאו לטיולים רגליים בקרבת המשק. ביקניק מושקע שכלל שפע אוכל ומתקנים מתנפחים לילדים משך גדולים וקטנים לדשא הגדול. מופע להטוטנות במגרש הכדורסל חתם יום שמח ומהנה באווירה קהילתית.

כל הכבוד לכל אלה שהגו, עמלו, ארגנו וביצעו בהצלחה את כל אירועי החג!

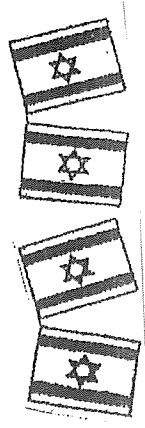

מסורת חביבה הולכת ומתגבשת בשנים האחרונות בחגיגת ל"ג בעומר הקהילתית. מדורת הילדים הצעירים, שפעם הודלקה סמוך לאולם הספורט הועתקה למגרש הכדורסל בלב המשק. הילדים הוזמנו כבר בשעות אחה"צ לפעילות יצירה ושעשוע ואחר כך הצטרף כל הציבור למדורה ולארוחת ערב מושקעת. לאחר שבני הנוער פרשו למדורות שלהם והילדים הקטנים הלכו לישון, נשארו המבוגרים יותר לערב שירה בציבור. היה שמח, נעים וטעים!

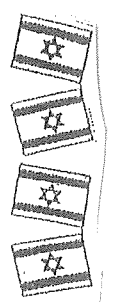
ועדת קליטה מתוגברת במנהלי הקהילה, הקדישה שעות רבות לניסוח מסמך הקליטה ביחד עם עו"ד רותם ליכטנשטיין. לאחר אישור המסמך בהנהלת המשק התקיימה אסיפת חברים. בעקבות דברי חברים באסיפה נוסחו מחדש כמה סעיפים וצורפו למסמך בטרם יועבר להצבעת הציבור בקלפי. בהצבעה שהתקיימה בשבוע שעבר (16.5) אושר מסמך הקליטה ברוב גדול. צעד קדימה לעתיד המשק!

אינן מאייר מחברת "אנשי דרך", המובילה תהליכי התחדשות קיבוצים, התחיל את עבודתו אצלנו לפני חודשים ספורים. כצעד ראשון נכנס אינן לעבודה עם חברים וחברות כדי לעמוד על הצרכים של המקום. אינן הדגיש, כי התהליך כולו - לכשייוצא לדרכו - ייעשה ביחד עם הציבור ועם נציגים מטעמו.

"אח, פגישה שכזאת...": קבוצת "עציונים" שנציגיה במשק הם מיכל חרמון ונירה ויגאל רון קיימה ערב מפגש מרגש לחברי הקבוצה בבית משפחת רון. למפגש הוזמנו גם חברי ילדות שעזבו את המשק בילדותם.

קבוצת "גביש - צבר" (המורכבת מחמש כיתות!), שנציגיה בניד עציון הם: חיה ויואל רז, ציקי דר, נועם זוהר, רפי כהן והדסה פרידמן, קיימה מפגש ב"חאן יותם". את הערב יזם חגי זוהר, המתגורר בניכר אך ליבו כאן. בערב הועלו זיכרונות, סיפורים ושירים מההיסטוריה הקבוצתית והמשקית. תחי הנוסטלגיה!

בני הנוער, בניצוחה של רות רכזת הנוער, אירחו לשבת במשק את "מועדונית נח"ל: עמותה לילדים בעלי צרכים מיוחדים". הילדים ומלוויהם התארחו בבתי משפחות. וכך סיכמה את החוויה רות בוואסטאפ המשקי: "השבת כולה הייתה מתרוממת ובהתנדבות מלאה... תודה גדולה לכל מי שהיה שותף בהכנות לשבת, לכל מי שתרם, אירח, יעץ, התעניין וחיך לילדים המדהימים שאירחנו. מקווה ששבת חשובה זו תהפוך להיות כאן למסורת".

קבוצת כדורסל החובבים של ניר עציון, ניצחה בשבוע שעבר באולמה הביתי את קבוצת הכדורסל של מי עמי במסגרת רבע הגמר של הליגה האזורית. בעקבות הניצחון העפילה הקבוצה לפיינל פור של הליגה. ברכות חמות לשחקנים, ולא פחות מכך לאוהדים המשרים באולם אווירה חמה ומעודדת.

לקראת הקיץ התבשרנו על חתונותיהם העתידות של מעיין נווה ודורון, לירון בלכמן ודוד, דוד כהן וגאות, מוריה בן סידא עם חן. ברכות לזוגות הצעירים, להורים ולסבים. מזל טוב!

ירושלים של זהב

מלים ולחן: נעמי שמר

אור הרים צלול כבין
ורח ארנים
נשא ברוח הערבים
עם קול פעמונים.

ובתרדמת אילן נאבן
שבוייה בחלומה
העיר אשר בדרך יושבת
ובלבה חומה.

ירושלים של זהב
ושל נחשת ושל אור
הלא לכל שיריך אני כנור.

איכה יבשו בורות-המים
כפרי-השוק ריקה
ואין פוקד את הרהיבית
בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע
מינלות רוחות
ואין יורד אל ים-המלח
בדרך יריחו.

ירושלים של זהב...

אך בבואי היום לשיר לך
ולך לקשר כתרים
קטנתי מצעיר בנך
ומאחרון המשוררים.

כי שמך צורב את השפתים
כנשיקת שרף
אם אשפךך ירושלים
אשר בלה זהב...

ירושלים של זהב...

חזרנו אל בורות המים
לשוק ולכפר
שופר קורא בהרהיבית
בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע
אלפי שמשות זורחות –
נשוב נרד אל ים-המלח
בדרך יריחו!

ירושלים של זהב...

